

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

na téma:

„Rozhodčí doložky“

Zpracovala: Eliška Pastyříková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Rozhodčí doložky“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, dne .....

Podpis: .....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu této diplomové práce JUDr. Tomáši Fíčnerovi, Ph.D. za podporu ve výběru individuálního tématu a vedení diplomové práce.

Největší dík však patří mé rodině, zejména mamince Ing. Janě Martínkové, které tuto práci zároveň věnuji, za velikou podporu během celého mého studia.

Motto:

„... all disputes (if unhappily any should arise) shall be decided by three impartial and intelligent men, known for their probity and good understanding; two to be chosen by the disputants, each having the choice of one, and the third by those two.“

„... všechny spory (pokud by nešťastně nějaké vznikly) rozhodnou tři nestranní a rozumní muži, pověstní svou poctivostí a dobrým porozuměním, dva z nich vyberou sporné strany – každá po jednom – a třetího tito dva.“

**Rozhodčí doložka obsažená v poslední vůli
George Washingtona z 9. července 1799.¹**

---

¹ Dostupné online z: http://www.pbs.org/georgewashington/collection/other_last_will.html

OBSAH

OBSAH	1
SEZNAM ZKRATEK	3
ÚVOD	5
OBECNÁ ČÁST: ROZHODČÍ DOLOŽKY	7
1. Úvod do problematiky	7
1.1. K pojmu „rozhodčí doložky“	7
1.1.1. Povaha rozhodčí doložky	7
1.1.2. Vztah rozhodčí doložky a smlouvy hlavní	9
1.2. Rozhodčí řízení - historický exkurz	10
1.3. Prameny právní úpravy	13
1.3.1. Vnitrostátní prameny	14
1.3.2. Prameny práva EU	15
1.3.3. Prameny mezinárodního práva	16
2. Arbitrabilita	17
2.1. Význam a dělení arbitrability	17
2.2. Arbitrabilita v České republice	19
2.2.1. Majetkový spor	19
2.2.2. Obecná pravomoc soudů	22
2.2.3. Majetkové spory, o nichž to stanoví zvláštní zákon	22
2.2.4. Smír a přípustnost smíru ohledně předmětu sporu	25
2.3. Arbitrabilita ve vybraných evropských zemích	26
2.3.1. Slovenská republika	27
2.3.2. Republika Rakousko	27
2.3.3. Spolková republika Německo	27
2.3.4. Polská republika	28
2.3.5. Švýcarská konfederace	28
2.3.6. Francouzská republika	28
2.3.7. Spojené království Velké Británie a Severního Irska	29
3. Náležitosti	30
3.1. Subjekty	30
3.1.1. Právní osobnost	31
3.1.2. Svěprávnost	31
3.1.3. Zastoupení	33
3.1.4. Nástupnictví	34
3.2. Forma	35
3.2.1. Písemná forma a prostředky elektronické komunikace	36
3.2.2. Rozhodčí doložka jako součást podmínek	39
3.3. Obsah	40
3.3.1. Rozhodce <i>ad hoc</i> vs. stálý rozhodčí soud	41
ZVLÁŠTNÍ ČÁST: ROZHODČÍ DOLOŽKY VE SPOTŘEBITELSKÝCH SMLOUVÁCH	49
1. Úvod do problematiky	49
1.1. Spotřebitel a jeho ochrana	52
1.1.1. Tuzemská právní úprava	53
1.1.2. Právní úprava EU	55
1.2. Zneužívající klauzule, aneb Nekalá rozhodčí doložka	56

1.2.1. Právní úprava v OZ	58
1.2.2. Právní úprava v NOZ	58
1.2.3. Rozhodovací praxe Soudního dvora EU	60
2. Náležitosti.....	62
2.1. Arbitrabilita.....	62
2.2. Forma.....	62
2.3. Obsah	64
2.3.1. Rozhodci	66
2.4. Informační povinnost.....	68
3. Ústavněprávní požadavky	70
3.1. Samostatná listina	70
3.2. Alternativní rozhodčí doložka	71
3.3. Zaručení srovnatelných práv.....	71
3.4. Určení rozhodce.....	72
3.5. Přezkum v exekučním či vykonávacím řízení	73
ZÁVĚR.....	74
RESUMÉ.....	76
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	78
PŘÍLOHA: VZORY ROZHODČÍCH DOLOŽEK.....	88
1. Rozhodčí doložka určující za <i>appointing authority</i> arbitrážní centrum	88
2. Rozhodčí doložka pověřující konkrétního rozhodce <i>ad hoc</i>	90
3. Rozhodčí doložka pověřující stálý rozhodčí soud	90
4. Alternativní rozhodčí doložka	91

SEZNAM ZKRATEK

AA	<i>Arbitration Act</i> (anglický zákon o rozhodčím řízení z roku 1996).
CC	<i>Code Civile</i> (francouzský občanský zákoník z roku 1804).
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
EŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).
EU	Evropská unie.
EÚMOA	Evropská úmluva o obchodní arbitráži přijata 21.4.1961 v Ženevě (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži).
EZ	Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).
IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
IPRG	<i>Internationale Privatrecht</i> (švýcarský spolkový zákon o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.12.1987).
KPC	<i>Kodeks postępowania cywilnego</i> (polský občanský soudní řád z roku 1964).
LZSP	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., (nový) občanský zákoník.
NYÚ	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, tzv. Newyorská úmluva (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů).
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.
SFEU	Smlouva o fungování evropské unie.
UNCITRAL	<i>United Nations Commission on International Trade Law</i> (Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu).

ZEK	Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).
ZEP	Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu).
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.
ZPON	<i>Zivilprozessordnung</i> (německý civilní procesní řád).
ZPOR	<i>Zivilprozessordnung</i> (rakouský civilní procesní řád).
ZRK	Zákon č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovskom konaní (slovenský zákon o rozhodčím řízení).
ZRŘ	Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
ZRŘS	Skotský zákon o rozhodčím řízení z roku 2010.

ÚVOD

Rozhodčí řízení je jednou z alternativ řešení sporů k řízení před obecnými soudy. Jako takové vykazuje řadu výhod (rychlost řízení, levnost, neveřejnost, zpravidla jednoinstančnost, možnost stran stanovit si postup v řízení, rozhodování dle zásad spravedlnosti, aj.). Aby však rozhodčí řízení mělo zamýšlené důsledky, tzn. pravomocný a vykonatelný (popř. platný) exekuční titul, je nezbytné disponovat perfektní rozhodčí smlouvou (rozhodčí doložkou či smlouvou o rozhodci). Rozhodčími smlouvami, resp. rozhodčími doložkami, se zabývá tato diplomová práce a je nazvána „Rozhodčí doložky“ s ohledem na Zvláštní část této práce, avšak většina z řečeného bude platit též pro smlouvy o rozhodci. Domnívám se, že téma „Rozhodčí doložky“ je teoreticky zajímavé, aktuální a významné pro právní praxi a vzhledem k nové soukromoprávní úpravě dosud komplexně nezpracované.

Práce je výhradně orientována na tuzemské právní prostředí, a jako taková je rozdělena do dvou částí: Obecná část: Rozhodčí doložky a Zvláštní část: Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách, a to z toho důvodu, že současná právní úprava stanoví jednak obecná pravidla pro „obyčejné“ rozhodčí doložky, dále i zvláštní pravidla, a to právě pro spotřebitelské rozhodčí doložky.

Obecná část se, jak z názvu vyplývá, zabývá tím, co je pro všechny rozhodčí doložky společné. V úvodu do problematiky se vymezuje pojem rozhodčích doložek, shrnují se názory na jejich povahu, nechybí ani historický exkurz do rozhodčího řízení a vzájemný vztah rozhodčí doložky ke smlouvě hlavní, jakož i prameny právní úpravy. Za stěžejní lze označit kapitolu věnující se arbitrabilitě, která vymezuje, které spory mohou být předmětem rozhodčího řízení, tedy, pro které spory je možné uzavřít rozhodčí doložku, včetně exkurzu do právní úpravy arbitrability vybraných evropských zemích. Stejně jako arbitrabilita, mají vliv na platnost rozhodčích doložek náležitosti, které jsou zpracované zejména s ohledem na novou soukromoprávní úpravu obsaženou v NOZ s poukazem i na OZ. Zvláštní část se potom zabývá rozhodčími doložkami ve spotřebitelských smlouvách, které v praxi činily největší potíže. Vymezuje se zde tedy souvislost arbitrážních center a absence právní úpravy rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, což bylo předpokladem revize ZRŘ, dále spotřebitel a jeho ochrana z hlediska tuzemského i unijního práva. Pozornost je

též věnována rozhodovací praxi Soudního dvora EU, jakož i Ústavního soudu ČR. V neposlední řadě se práce zabývá náležitostmi těchto zvláštních rozhodčích doložek.

Cílem této práce je za pomoci metody popisné, analytické a komparativní (pokud možno) komplexně shrnout nejdůležitější instituty mající vliv na platnost rozhodčích doložek v tuzemském právním prostředí, provést jejich hodnocení a poukázat na aktuální problematiku. Cílem je též zjistit, zda rozhodčí doložky (zejména ve spotřebitelských smlouvách) mají v českém právním prostředí uplatnění, budoucnost a praktickou využitelnost.

OBECNÁ ČÁST: ROZHODČÍ DOLOŽKY

V této části bude pojednáno o tom, co je typické pro rozhodčí doložky obecně a co je všem rozhodčím doložkám společné, vyjma spotřebitelského vztahu a spotřebitelských smluv, kterým je věnována Zvláštní část této práce.

1. Úvod do problematiky

1.1. K pojmu „rozhodčí doložky“

Rozhodčí doložka je smluvním ujednáním stran, kterým se přesunuje pravomoc k rozhodnutí o jejich v budoucnu vzniklých sporech na rozhodce či stálý rozhodčí soud.² Na základě ustanovení § 2 odst. 3 ZRŘ se vedle smlouvy o rozhodci (uzavírané v případě již vzniklého sporu) jedná o rozhodčí smlouvu, tedy takový podklad, který je *essentialia negotii* rozhodčího řízení.³

Definici podává též ustanovení čl. II odst. 1 a 2 NYÚ, který říká, že se jedná o písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi mohou vzniknout z určitého právního vztahu. Písemnou dohodou se potom rozumí jak rozhodčí doložka ve smlouvě, tak i rozhodčí smlouva podepsaná stranami nebo obsažená ve výměně dopisů nebo telegramů.⁴

1.1.1. Povaha rozhodčí doložky

Odborná veřejnost v současnosti často polemizuje o otázce, jakou povahu má rozhodčí doložka (potažmo rozhodčí smlouvy obecně). „*Otázky procesněprávního, smíšeného či hmotněprávního charakteru rozhodčí smlouvy ponechávaly donedávna většinu právních praktiků zcela lhostejnými. Byly*

---

² Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 124. ISBN 978-80-7478-004-2

³ Zde není brán zřetel na obligatorní rozhodčí řízení.

⁴ Shodně je rozhodčí doložka definována v ustanovení čl. I odst. 2 písm. a) EÚMOA. nad to však uvádí, že písemná forma je zachována i v případě dálkopisných sdělení.

považovány za jeden z umělých problémů právní teorie, který nemá pro praxi žádný význam. Nyní se však ukazuje, že je tomu zcela jinak.“⁵ V úvahu tedy přicházejí tři varianty: povaha hmotněprávní, procesní a smíšená, případně někteří autoři považují rozhodčí smlouvy za *sui generis*. Dle Rozehnalové vyřešení této otázky má význam zejména v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení, zejména v rámci určení rozhodného práva a dosahu aplikace práva fóra.⁶ Bělohlávek posouzení povahy rozhodčí smlouvy považuje za zcela zásadní, když tato je schopna ovlivnit určení práva, jímž se mají řídit její jednotlivé náležitosti, stejně tak subjektivita stran, arbitrabilita sporu či formální platnost.⁷ Lze se však setkat s názorem, že posouzení povahy rozhodčí smlouvy zásadním způsobem neovlivňuje právní praxi.⁸

Pro existenci rozhodčí doložky jsou nezbytné dva výstavbové prvky, jimiž jsou vůle stran podřídit v budoucnu vzniklý spor rozhodčímu řízení, namísto soudního řízení, a dále přesun pravomoci k rozhodnutí z civilního soudnictví k soudnictví rozhodčímu.⁹ Podle toho, na který z těchto prvků je kladen důraz, jsou vytvářeny výše uvedené teorie týkající se povahy rozhodčích doložek.

Hmotněprávní pojetí, ke kterému se ve většině přiklání i senáty Ústavního soudu¹⁰, rozumí rozhodčí doložkou narovnání *sui generis*, přičemž tedy vylučují její procesní povahu a podřizují ji občanskoprávním normám. Normami občanského práva hmotného se tedy bude řídit hodnocení platnosti či neplatnosti právního jednání.¹¹ Nelze souhlasit s argumentem Rabana, že hmotněprávní (materiální) pojetí rozhodčí smlouvy je nejstarší, nejlogičtější a nejsrozumitelnější

---

⁵ Pospíšil, P. Kdo může uzavírat rozhodčí smlouvu? Bulletin advokacie, 2010, č. 12, s. 34. Autor je zastáncem procesněprávní povahy rozhodčích doložek, což dovozuje z té skutečnosti, že se jimi nezakládá, nemění ani neruší práva účastníků v hmotněprávní rovině; její účinky se tedy projeví pouze v procesněprávní sféře. Jako další argument uvádí, že rozhodčí smlouvy jsou upraveny v OSŘ a v ZRŘ.

⁶ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 124. ISBN 978-80-7478-004-2

⁷ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 218. ISBN 978-80-7179-342-7

⁸ Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 38. ISBN 80-86898-43-1

⁹ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 130. ISBN 978-80-7478-004-2

¹⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. července 2002, sp.zn. IV. ÚS 174/02: „Charakter rozhodčí činnosti je založený smlouvou delegující vůli stran a její výsledek je činností narovnávací ve smyslu § 585 obč.zák. Výsledek pak je kvalifikovanou formou závazku a jako takový je též závazný. Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří (eventuálně napevno staví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran.“ Dostupný online z: www.nalus.usoud.cz

¹¹ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 51. ISBN 80-7179-873-8

teorií,¹² neb co je nejstarší, nemusí být nejlepší, co je nejlogičtější a nejsrozumitelnější bývá odrazem pouze subjektivního, nikoliv objektivního, posouzení a hodnocení.

Procesněprávní pojetí akcentuje naopak na prvek přesunu pravomoci, který je účelem rozhodčí doložky a zároveň i jejím předmětem, účinkem. Autoři této teorie své stanovisko odůvodňují tím, že rozhodčí smlouva neupravuje žádné z plnění, tvořící obsah závazků, ale je předpokladem vzniku zvláštního procesního vztahu, a dále tím, že má procesní důsledky a je upravena předpisy procesního práva¹³; tak rozhodčí doložky připodobňují k prorogačním doložkám (smlouvám). Zde nelze hovořit o (ne)platnosti, nýbrž o vadnosti či nepřípustnosti úkonů stran, jejichž hodnocení bude realizováno dle norem občanského práva procesního. Zastánci této teorie se však shodují, že procesní normy neupravují vznik, změnu ani zánik rozhodčích doložek, a proto se tyto řídí občanským právem hmotným.¹⁴

Teorie smíšená kombinuje dvě výše uvedené teorie, přičemž tedy rozhodčí doložku považuje za institut se smluvním základem pohybující se v prostředí procesního práva. Dále uvádí, že předmětem není narovnání vztahu mezi stranami a důsledky rozhodčí doložky jsou toliko procesními.¹⁵

Poslední z teorií, která pokládá rozhodčí doložky za smlouvy *sui generis*, což odůvodňuje tím, že zakládá zcela specifický druh „závazku“, který má důsledky především v procesní sféře, zároveň však akcentuje na náležitosti vůle stran.¹⁶

1.1.2. Vztah rozhodčí doložky a smlouvy hlavní

Jak z názvu tohoto institutu vyplývá, rozhodčí doložka může být obsažena přímo v hlavní smlouvě, tedy jako „doložka“, dále však může být součástí podmínek tvořící nedílnou součást smlouvy hlavní¹⁷, a v neposlední řadě může

---

¹² Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 51. ISBN 80-7179-873-8

¹³ Zoulík, F. Některé problémy rozhodčího řízení. Bulletin advokacie, 2007, č. 1, s. 15.

¹⁴ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 53. ISBN 80-7179-873-8

¹⁵ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 133. ISBN 978-80-7478-004-2

¹⁶ David, M. K povaze rozhodčí smlouvy podruhé a jinak. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 27 a násl.

¹⁷ Srov. § 3 odst. 2 ZRŘ

existovat jako samostatná smlouva, obligatorně v případě spotřebitelských vztahů.¹⁸

V praxi, judikatuře i doktríně převládá ten názor, že v nadepsaném vztahu jde o relativní autonomii či separaci rozhodčí doložky vůči hlavní smlouvě, jejímž důsledkem je jednak samostatná existence obou smluv, kdy důvody neplatnosti či neexistence hlavní smlouvy nemají vliv na platnost či existenci rozhodčí doložky, a naopak (pokud si strany nesjednaly jinak), a dále, smlouva hlavní i rozhodčí doložka mohou být podrobeny různým právním režimům, tedy v případech s mezinárodním prvkem.¹⁹ Doktrína autonomie též vyplývá z ustanovení § 1727 NOZ: *Každá z několika smluv uzavřených při témže jednání nebo zahrnutých do téže listiny se posuzuje samostatně.*

Bělohlávek k nadepsanému dodává, že: „ (...) *se jedná o dvě smlouvy relativně samostatné, jejichž platnost jak po obsahové, tak po formální stránce je nutné posuzovat odděleně, když nadto v případě hlavní smlouvy jde o smlouvu hmotněprávní a v případě rozhodčí smlouvy především o smlouvu procesní, z nichž obě sledují odlišné cíle.*“²⁰

1.2. Rozhodčí řízení - historický exkurz

*„Rozhodování sporu na základě dohody podřídit se rozhodnutí třetí osoby určené spornými stranami existovalo dávno předtím, než vzniklo právo, než byly založeny soudy a než soudci formulovali principy práva.“*²¹ Jak vidno, rozhodčí řízení jest institutem pradávným, existujícím od nepaměti dávno před vznikem soudnictví, jehož rozvoji se dostalo zejména v souvislosti se středověkým *lex mercatoria* mající základ v římském právu, kdy práva mezinárodních obchodníků byla doprovázena též výběrem osob a jejich pověřením k řešení sporů v rámci existující komunity obchodníků,²² rozkvět

¹⁸ Srov. § 3 odst. 3 ZRŘ

¹⁹ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 135. ISBN 978-80-7478-004-2

²⁰ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 105. ISBN 978-80-7179-342-7

²¹ Kellor, F. American Arbitration. Its History, Functions and Achievements. A Lax Classic. Washington, D. C.: Beard Books, 2000, s. 3. ISBN 1-893122-58-1

²² Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 12. ISBN 978-80-7478-004-2

tohoto institutu nalezneme zejména v 19. a 20. století, kdy se rozhodčímu řízení dostává velké oblíbenosti a popularity.

I přes vznik soudnictví, ke kterému došlo na našem území přibližně v 9. století, a vznik státní organizace, se zachovávala možnost rozhodování sporů na státu nezávislými jedinci – rozhodci. V souvislosti s rozmachem rozhodčího řízení v západních zemích v průběhu 12. a 13. století došlo k ovlivnění právní úpravy v českých zemích. Od 13. století se tak v českých zemích mohly strany podrobit rozhodnutí rozhodce v každém sporu a v každém stádiu soudního řízení. „*Prvé písemné zmínky o tom jsou v břeclavském textu Statut Konráda Oty roku 1237 o zlužném súdu, jenž dovoluje obyvatelstvu vyřizovat drobné spory – de capra et ove ceteris huiusmodi – svobodně za pomoci rozhodců.*“²³ Bylo pravidlem, že určení rozhodců předcházela dohoda stran, kdy každá jmenovala jednoho rozhodce a pro případ, že by tito nedospěli k rozhodnutí, mohly strany zvolit tzv. superarbitra, či volbu třetího rozhodce ponechat na již ustanovených rozhodcích, nebylo však vyloučeno, aby spor rozhodla jediná osoba určená stranami sporu či naopak více osob.²⁴ Předpokladem arbitráže tedy byla dohoda stran, avšak zde ještě nešlo o rozhodčí doložku, spíše o smlouvu o rozhodci, která nebyla vyžadována v písemné formě. Můžeme tedy usuzovat, že rozhodčí řízení *ad hoc* bylo prvním a jediným typem rozhodčího řízení, ze kterého se až následně vyvinulo institucionalizované rozhodčí řízení.

Rozhodčí doložky se objevují až od konce 19. století na základě rakouského civilního soudního řádu z roku 1895, který v ustanovení § 577 a násl. stanovil, že podmínkou rozhodčího řízení je projev soukromé vůle, která vedle závěti a jiných uznávaných opatření a stanov musela být vyjádřena v písemné smlouvě stran, která se vztahovala na určitý spor z právního vztahu, ať již existující či *pro futuro*. Arbitrablní byly pouze ty spory, o jejichž předmětu byly strany oprávněny uzavřít smír. Rozhodčí smlouva mohla jmenovat rozhodce či způsob jejich určení nebo alespoň jejich počet, avšak pro případ, že by tyto neobsahovala (neb se ani v této době nejednalo o *essentialia negotii*) byli rozhodci určení na základě zákonného postupu, kdy každá ze stran jmenovala jednoho

---

²³ Schelle, K., Schelleová, I. Alternativní způsoby řešení obchodních sporů. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2006, s. 10. ISBN 80-239-8012-2

²⁴ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 14. ISBN 80-86432-19-X

rozhodce, a tito volili předsedajícího rozhodce.²⁵ Lze tedy konstatovat, že zákonný postup určení rozhodců v civilním soudním řádu z roku 1895 je shodný s ustanovením současného § 7 odst. 2 ZRŘ. Pro případ, že by se strany nedohodly na jmenování určité osoby rozhodcem, pak tento zákon zaváděl institut *appointing authority*, kterým byl soud, jenž by byl jinak příslušný k rozhodování daného sporu.²⁶ Opět, tuto možnost zná i současné ustanovení § 9 ZRŘ.

Ke vzniku institucionalizovaného rozhodčího řízení na našem území došlo jednak v souvislosti s právní úpravou pojistných smluv, která zakládala možnost ujednat, že rozhodčí soud určí výši plnění, k němuž je pojistitel zavázán. Tento rozhodčí soud však neměl právo stranám ukládat jakékoliv plnění, nýbrž mohl toliko zjišťovat výši škody.²⁷ Dále byly na našem území v období první republiky zakládány specializované rozhodčí soudy, z nichž můžeme uvést burzovní rozhodčí soudy, rozhodčí komise pro závody se závodními výbory, hornické rozhodčí soudy, rozhodčí komise pro pracovní spory z domácí práce, rozhodčí soudy bratrských pokladen, rozhodčí výbory živnostenských společenstev, rozhodčí soudy stavební, rozhodčí soud dělnického úrazového pojištění, atd.²⁸

V rámci mezinárodní obchodní arbitráže byl v roce 1923 přijat ženevský Protokol o doložkách o rozsudím (publikováno pod č. 191/1931 Sb.) a v roce 1931 byla přijata Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků (publikována pod č. 192/1931 Sb.). V souvislosti s těmito mezinárodními smlouvami začaly jednotlivé státy uzavírat též bilaterální dohody o právní pomoci v souvislosti s rozhodčím řízením.²⁹

Rakouský civilní soudní řád, který byl recipován do našeho právního řádu na základě recepčního zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného československého státu, platil na tomto území až do konce roku 1950, kdy byl nahrazen novým občanským soudním řádem (zákon č. 142/1950 Sb.). Čímž však došlo k výrazné eliminaci rozhodčího řízení neb rozhodčí smlouvu bylo možné uzavřít pouze tehdy, jestliže byla jednou ze stran československá právnická osoba. V červnu roku 1949 došlo ke zřízení Rozhodčího soudu Československé obchodní

---

²⁵ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 19. ISBN 80-86432-19-X

²⁶ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 19. ISBN 80-86432-19-X

²⁷ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 21-25. ISBN 80-86432-19-X

²⁸ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 26-37. ISBN 80-86432-19-X

²⁹ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 37, 38. ISBN 80-86432-19-X

komory (v roce 1978 přejmenován na Rozhodčí soud Československé obchodní a průmyslové komory, dále s účinností od 1.1.1995 název změněn na Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky), který měl projednávat spory vzniklé v oblasti obchodní spolupráce mezi členy Rady vzájemné hospodářské pomoci a občanskoprávní spory vzniklé ze vztahů hospodářské a vědeckotechnické spolupráce.³⁰

Od 1.4.1964 byla právní úprava rozhodčího řízení vyčleněna z občanského soudního řádu a dostalo se jí samostatného zákona, kterým byl zákon č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a výkonu rozhodčích nálezů. Jeho ustanovení § 1 stanovilo účel této právní úpravy, a totiž, že *k usnadnění rozvoje a průběhu mezinárodních obchodních styků slouží rozhodčí řízení, jež má zejména umožnit účastníkům mezinárodního obchodního styku rychlé, pružné a odborným požadavkům odpovídající vyřizování sporů. K dosažení tohoto účelu se zároveň zajišťuje i výkon rozhodčích nálezů vydaných v rozhodčím řízení.* Písemnou rozhodčí smlouvu (jak smlouvu o rozhodci, tak rozhodčí doložku) mohly strany uzavřít pouze za předpokladu, že jde o spor o majetkový nárok vyplývající z mezinárodního obchodního styku, pro který by byl jinak příslušný soud. Tento pro rozhodčí řízení nepříznivý stav, který umožňoval rozhodčí řízení jen pro majetkové spory vzniklé v souvislosti s mezinárodním obchodem, přetrvával až do roku 1994, kdy došlo k přijetí ZRŘ, který byl inspirován předchozí právní úpravou rozhodčího řízení a Vzorovým zákonem o mezinárodní obchodní arbitráži.³¹

1.3. Prameny právní úpravy

Pod pojmem prameny práva se obvykle rozumí ty formy, v nichž je právo obsaženo. V právní vědě se otázka pramene práva chápe jako otázka *quid iuris*, co je po právu, tzn., co působí, že obecně a závazně platí určité povinnosti a jim odpovídající oprávnění.³² Tyto nazýváme formálními prameny práva. Dále však pod pojmem prameny práva chápeme vztahy, zájmy, zvyklosti, historickou situaci, poměry ve společnosti a další jevy, totiž ty zdroje, ze kterých právo

---

³⁰ Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 38-40. ISBN 80-86432-19-X

³¹ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 112. ISBN 978-80-7478-004-2

³² Knapp, V. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 129. ISBN 80-7179-028-1

pramení. Zde se jedná o materiální prameny práva, které odpovídají na otázku, odkud se právo vzalo a případně proč, a dále proč je právo právě takové, jaké je.³³ Dále bude pojednáno o pramenech ve formálním smyslu.

1.3.1. Vnitrostátní prameny

Samozřejmě, normy nejvyšší právní síly na našem území představuje ústavní pořádek České republiky³⁴, z něhož se rozhodčího řízení, a tedy i rozhodčích doložek, týká čl. 36 LZPS, který říká, že *každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu*.

Nepochybně, stěžejním pramenem rozhodčího řízení je ZRŘ, který upravuje jak arbitrabilitu, rozhodčí smlouvy, rozhodce, stálý rozhodčí soud, rozhodčí řízení, tak i výkon rozhodčích nálezů. Tento ve svém ustanovení § 30 stanoví, že se subsidiárně užije OSŘ. Avšak při formulaci rozhodčí rozhodčích doložek bychom si s ZRŘ ani s OSŘ nevystačili. Proto jsou dále stěžejními prameny normy soukromoprávní, tj. OZ, ObchZ a NOZ. Jak bude pojednáno dále v této práci, můžeme sem zařadit nespočet zvláštních zákonů, např. IZ, EZ, ZEK, ZMPS, ZEP, aj.

Důležité je položit si otázku, jakou roli v našem právním prostředí hrají soudní rozhodnutí, resp. judikatura vyšších soudů? Je obecně známé, že pravomocná rozhodnutí zavazují strany sporu (účastníky řízení), a že Ústavní soud České republiky působí jako negativní zákonodárce.³⁵ Co se týká rozhodnutí soudů, je nepochybné, že soud, který rozhodnutí vydal, je vázán svým právním názorem. Pokud odvolací soud vrátí věc k projednání soudu prvního stupně, a to na základě kasačního principu, pak je prvostupňový soud vázán právním názorem odvolacího či dovolacího soudu. Zde se jedná o kasační závaznost v konkrétním případě, kdy je soud povinen takový názor respektovat. Pokud však soud rozhoduje případ obdobný případu, o kterém již vyšší instance určitým způsobem rozhodla, soud je povinen judikaturu reflektovat, nikoliv však respektovat, což znamená, že soud musí posoudit, zda se judikatura vztahuje na právní otázku, které řeší a musí si uvědomit možné důsledky toho, pokud se odchýlí od

³³ Fiala, J., Kindl, M. et al. Občanské právo hmotné. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 49, 144. ISBN 978-80-7380-228-8

³⁴ Srov. čl. 112 Ústavy České republiky

³⁵ Srov. § 57 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

judikatury. V případě, že by soud dospěl k názoru odlišnému od judikatury, měl by své rozhodnutí řádně odůvodnit s tím, že zejména uvede, proč v daném případě judikaturu nepovažuje za relevantní. O tom, že se právní názory soudů v průběhu času mění, bude pojednáno ve Zvláštní části této práce. Je bezpochyby, že změna právního názoru je pro vývoj právní praxe důležitá neb právo je poměrně flexibilní a nelze jej vykládat rigidně, o čemž svědčí například i ustanovení § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, který říká, že *dospěl-li senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkého senátu. Při postoupení věci svůj odlišný názor zdůvodní.* Avšak, i změna právního názoru vysloveného v judikatuře by měla mít svá pravidla, když s ohledem na princip právní jistoty, dobré mravy, dobrou víru a práva v ní nabytá by judikatura neměla působit retroaktivně.³⁶

1.3.2. Prameny práva EU

Právo EU se člení na primární a sekundární právo, právní principy, obecné zásady právní, soudní rozhodnutí orgánů EU a smluvní právo. Primární právo tvoří smlouvy zakladatelské, novelizační, přístupové a Listina základních práv EU. Do sekundárního práva se řadí nařízení, směrnice, doporučení, rozhodnutí a stanoviska, případně další atypické akty.

Ve vztahu k vnitrostátnímu právu platí princip přednosti (nadřazenosti) práva EU³⁷, nikoliv však absolutní³⁸.

S ohledem na Zvláštní část této práce je třeba zmínit, že *směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.*³⁹ Z toho by mohlo vyznít, že směrnice nemají přímý účinek neb z povahy věci vyplývá, že směrnice se nedotýkají přímo jednotlivce. Opačné

---

³⁶ K tomuto například Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. září 2011, sp.zn. 44 Co 246/2010. Převzato z: Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 389. ISBN 978-80-7179-342-7

³⁷ K tomu například. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 15. července 1964 ve věci 6-64 *Flaminio Costa v. E.N.E.L.*

³⁸ K tomuto Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. března 2006, sp.zn. Pl. ÚS 50/04. Dostupný online z: www.nalus.usoud.cz

³⁹ Srov. čl. 288 SFEU

stanovisko však zaujal Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Van Duyn*⁴⁰, ve kterém bylo řečeno, že směrnice může nabýt výjimečně přímého účinku za předpokladu, že nebyla řádně a včas implementována do vnitrostátního práva a pokud je tím znemožněno uplatnění práv jednotlivce, které ze směrnice vyplývají. Jednotlivec se tak může na základě přímého účinku směrnice dovolat svého práva vůči členskému státu, nemůže mu však být směrnicí uložena žádná povinnost.⁴¹ Další vlastností směrnic je i nepřímý účinek, který *de facto* znamená, že vnitrostátní soudy mají vykládat a aplikovat vnitrostátní právní předpisy v souladu s požadavky práva EU, tedy i řádně neimplementované směrnice.⁴²

1.3.3. Prameny mezinárodního práva

Z pramenů mezinárodního práva jsou pro rozhodčí řízení, a tedy i pro rozhodčí doložky, nejvýznamnější mnohostranné mezinárodní úmluvy o uznání a výkonu rozhodčích nálezů a dvoustranné dohody o právní pomoci.

Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, prvními takovými mezinárodními úmluvami byly Ženevské protokoly (Ženevský protokol o doložkách o rozsudím a Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků).⁴³ Tyto byly překonány přijetím NYÚ v roce 1958 v New Yorku. Regionální úmluvou je potom EÚMOA, v současnosti nepříliš využívaná (je ratifikována devíti evropskými zeměmi), jejímž smyslem bylo napomoci řešení sporů obchodníků ve vztahu Východ-Západ, a která obsahuje zahájení a průběh řízení a dále vztahy rozhodčích soudů k soudům státním.⁴⁴

Dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci, které uzavřela Česká republika⁴⁵, se týkají zejména závazku uznat a vykonat rozhodčí nálezy či smíry a dále důvody, na základě kterých je možné uznání a výkon odepřít.

---

⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. prosince 1974 ve věci 41-74 *Yvonne van Duyn v. Home Office*

⁴¹ K tomu například Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. dubna 1979 ve věci 148/89 *Státní zastupitelství v. Tulliu Ratti*

⁴² K tomu například Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. dubna 1984 ve věci 14/83 *Sabine von Colson a Elisabeth Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen*

⁴³ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 106. ISBN 978-80-7478-004-2

⁴⁴ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 108. ISBN 978-80-7478-004-2

⁴⁵ Například dvoustranná dohoda s Afghánistánem, Rumunskem, Vietnamem, Švýcarskem, Tuniskem, apod.

2. Arbitrabilita

Pojem arbitrability není legálně ve vnitrostátním ani mezinárodním právu definován. *De facto* se jedná o okruh těch sporů, které mohou být projednány a rozhodnuty v rámci rozhodčího řízení. *Bělohlávek* uvádí, že jde o jakýsi předpoklad pro projednání a rozhodnutí sporů v rozhodčím řízení⁴⁶ či možnost založit pravomoc rozhodců sjednáním rozhodčí smlouvy.⁴⁷ Obdobnou definici podává *Rozehnalová*, když uvádí, že „*arbitrabilita vymezuje možnou působnost sporu k řešení před rozhodci.*“⁴⁸ Dále však rozlišuje mezi arbitrabilitou procesní a smluvní, když první znamená přípustnost k řešení před rozhodci, a druhá značí dovolenost předmětu smlouvy.⁴⁹ *Raban*, naproti tomu, vymezuje arbitrabilitu širěji a vztahuje ji na ty právní vztahy, u kterých si státní moc nevyhradila právo tyto rozhodovat výlučně státními soudy a připustila tedy, aby spory byly rozhodovány i rozhodci.⁵⁰

2.1. Význam a dělení arbitrability

Význam arbitrability spočívá nejen v samotné možnosti projednat spor v rámci rozhodčího řízení, nýbrž i možnost následného uznání⁵¹ a výkonu⁵² rozhodnutí v mezinárodním měřítku neb na základě čl. II odst. 1 NYÚ „*Každý Smluvní stát uzná písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu či mimosmluvního, týkající se věci, jež může být vyřízena rozhodčím řízením.*“ Pokud by tedy spor nebyl z hlediska právního řádu státu, kterému byl rozhodčí nález předložen k uznání a výkonu,

---

⁴⁶ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 105. ISBN 978-80-7179-342-7

⁴⁷ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 54. ISBN 978-80-7179-342-7

⁴⁸ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 143. ISBN 978-80-7478-004-2

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 73. ISBN 80-7179-873-8

⁵¹ Uznání znamená, že se cizímu rozhodnutí přiřítají stejné právní účinky, jako by šlo o rozhodnutí vydané v tuzemsku. K tomuto např.: Ondřej, J. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 4. vydání. Plzeň: Ale Čeněk, 2012, s. 452. ISBN 978-80-7380-348-3

⁵² Výkonem se rozumí přinucení osoby ke splnění povinnosti, která mu byla uložena pravomocným rozhodnutím, a kterou sama dobrovolně nesplnila.

arbitrabilní, takovýto stát⁵³ rozhodčí nález neuzná a následně ani nevykoná v souladu s čl. V odst. 2 písm. a) NYÚ. Shodně se k dané problematice vyjadřuje v čl. VI odst. 2 EÚMOA: „*Soud může odmítnout uznání rozhodčí smlouvy, jestliže podle práva jeho státu spor nemůže být podroben rozhodčímu řízení.*“ Strany sporu by při sjednání rozhodčí doložky měly vzít v úvahu arbitrabilitu místa řízení i právní úpravu arbitrability možného místa (státu) výkonu rozhodnutí. Otázku odpovědnosti za budoucí výkon (vykonatelnost) rozhodčího nálezu ve vztahu k arbitrabilitě je nutné přisuzovat výlučně stranám, a nikoliv rozhodcům.⁵⁴

Arbitrabilitu můžeme rozdělit na objektivní a subjektivní.⁵⁵ Objektivní arbitrabilita představuje konkrétním právním řádem státu daný okruh právních vztahů, ve kterých je přípustné řešení sporů před rozhodci. *Rozehnalová* specifikuje objektivní arbitrabilitu jako „*okruh otázek připuštěných právním řádem k řešení před rozhodci.*“⁵⁶ Subjektivní arbitrabilita⁵⁷ spočívá ve vůli stran, které si sjednáním rozhodčí doložky určí výšeč případných právních sporů, jejichž projednání a rozhodnutí o nich svěří do pravomoci rozhodce (či rozhodců), a tato výšeč je zároveň objektivně arbitrabilní z toho důvodu, že subjektivní arbitrabilita nemůže překročit meze dané objektivní arbitrabilitu⁵⁸. *Rozehnalová* k subjektivní arbitrabilitě dodává, že jde o situaci, kdy je spor objektivně arbitrabilní, ale strany samy zúží předmět smlouvy.⁵⁹ Subjektivní arbitrabilita je nastíněna v ZRŘ, který uvádí, že pokud si strany nezvolí jinak, pak se rozhodčí smlouva (tj. rozhodčí doložka či smlouva o rozhodci) vztahuje na práva, která přímo vznikají z právních vztahů, jakožto i na otázku platnosti těchto právních vztahů a na další práva, která s těmito právními vztahy souvisejí.⁶⁰ Následující výklad se bude týkat pouze objektivní arbitrability.

---

⁵³ Seznam členských států NYÚ dostupný online z [poslední návštěva 7.2.2014]: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention_status.html

⁵⁴ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 107. ISBN 978-80-7179-342-7

⁵⁵ Toto členění se týká rozhodčích doložek v rámci smluvních vztahů. V případě mimosmluvních závazkových vztahů z logiky věci toto dělení, dle názoru autorky, nepřipadá v úvahu.

⁵⁶ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 144. ISBN 978-80-7478-004-2

⁵⁷ V zahraniční literatuře je možné se setkat s pojmem „subjektivní arbitrabilita“ ve smyslu schopnosti či způsobilosti osoby uzavřít rozhodčí doložku. K tomuto např. Herrmann, G., Does the World Need Additional Uniform Legislation on Arbitration? [online] Server test.iiiglobal.org Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014]: [http://test.iiiglobal.org/downloads/Insolvency%20Topics/International%20Arbitration%20and%20Enforcement%20of%20Judgments/Articles/060712Herrmann\(1\)\(articles\).pdf](http://test.iiiglobal.org/downloads/Insolvency%20Topics/International%20Arbitration%20and%20Enforcement%20of%20Judgments/Articles/060712Herrmann(1)(articles).pdf)

⁵⁸ Bělohávek, A. J. Arbitrabilita pracovněprávních sporů. Bulletin advokacie, 2007, č. 9, s. 23.

⁵⁹ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 144. ISBN 978-80-7478-004-2

⁶⁰ srov. § 2 odst. 4 ZRŘ.

2.2. Arbitrabilita v České republice

Arbitrabilitu v českém právu upravuje ustanovení § 2 odst. 1 ZRŘ, když stanoví, že: „*Strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva).*“ Následně ustanovení § 2 odst. 2 ZRŘ podmínku arbitrability dále rozvádí, když uvádí, že: „*Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír.*“

Souhrn podmínek objektivní arbitrability vzhledem k zákonnému ustanovení předkládá Bělohávek: „*Musí se jednat o spor mezi stranami rozhodčí smlouvy. Tento spor musí mít majetkový charakter. Nesmí jít o spor vzniklý v souvislosti s výkonem rozhodnutí, přičemž vyloučeny jsou také incidenční spory. O předmětu sporu je možné uzavřít smír. K rozhodnutí sporu by jinak byla dána pravomoc soudu nebo případně jinému orgánu, přičemž v případě obecné pravomoci jiného orgánu veřejné než soudní je nutné, aby arbitrabilitu aproboval ještě jiný zákon.*“⁶¹

Jakkoliv by se toto vymezení mohlo zdát jednoznačné, četnost judikatury vztahující se k tomuto tématu svědčí o opaku. Proto se v následujícím textu pokusím o nástin jednotlivých podmínek arbitrability, vymezím pojmy majetkový spor (s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů), pravomoc soudů k projednání a rozhodnutí těchto sporů a konečně, možnost platně uzavřít o předmětu sporu smír.

2.2.1. Majetkový spor

ZRŘ majetkový spor nijak nedefinuje, je tedy nutné vycházet z literatury.⁶² Z jazykového výkladu však vyplývá, že půjde v základu o takový spor, jehož

---

⁶¹ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 105. ISBN 978-80-7179-342-7

⁶² Obdobně na literaturu odkazuje Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 23. července 2012, sp.zn. 22 Cdo 1643/2012: „*Vymezení majetkového sporu zákon o rozhodčím řízení neobsahuje; literatura dospěla k závěru, že jde o všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat (k tomu*

předmět má majetkový charakter. Slovy *Bělohlávka*: „*Majetkový charakter sporu je dán tehdy, jsou-li předmětem sporu práva majetkového charakteru, tj. majetková práva.*“⁶³ Majetkovým právem je třeba rozumět jak právo na majetkové plnění, tj. plnění ocenitelné v penězích, tak i určovací návrh, který se vztahuje na určení existence či neexistence takového práva.⁶⁴ O majetkové spory tedy půjde v těch případech, ve kterých se tyto spory přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se jejich subjektivních práv, se kterými mohou strany disponovat.⁶⁵

Ke sporným otázkám arbitrability majetkových sporů se řadí spory související s nemovitostmi a spory z individuálních pracovněprávních vztahů.⁶⁶ Co se týče nemovitostí, *Bělohlávek* nesouhlasí s nepřipustností arbitrability, což odůvodňuje tím, že nemovitosti jsou věci s majetkovou hodnotou, tudíž nároky ve vztahu k nemovitostem jsou majetkovými nároky, jejichž arbitrabilitu ZRŘ nevyklučuje.⁶⁷ Shodně se *Bělohlávek* vyjadřuje k arbitrabilitě individuálních⁶⁸ pracovněprávních sporů, a to za předpokladu, že tyto spory mají majetkový charakter, tj. týkají se majetkového plnění, nikoliv však otázky statusu pracovněprávních vztahů či spory týkající se platnosti či neplatnosti ukončení pracovního poměru.⁶⁹ Dlužno dodat, že současným legislativním záměrem je vyloučit pracovněprávní spory z rozhodčího řízení.⁷⁰ U obou těchto případů je však nutné zkoumat arbitrabilitu místa uznání a výkonu rozhodnutí, zejména tedy

---

srovnej: Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 706.“ Dostupné online z: www.nsoud.cz

⁶³ *Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 113. ISBN 978-80-7179-342-7*

⁶⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. listopadu 1995, sp.zn. 10 Cmo 414/95, převzato z: Lisse, L. Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 151. ISBN: 978-80-7357-645-5

⁶⁵ *Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 706. ISBN: 978-80-7400-107-9*

⁶⁶ *Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 144. ISBN 978-80-7478-004-2*

⁶⁷ *Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 129. ISBN 978-80-7179-342-7*

⁶⁸ Kolektivní pracovní spory jsou vyňaty z pravomoci soudů a z tohoto hlediska jsou nearbitrabilní. K tomuto blíže: *Pichrt, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. Právní rozhledy, 2013, č. 21, s. 725 a násl.*

⁶⁹ *Bělohlávek, A. J. Arbitrabilita pracovněprávních sporů. Bulletin advokacie, 2007, č. 9, s. 26.*

⁷⁰ Návrh novely zákoníku práce (sněmovní tisk č. 618) byl předložen Poslanecké sněmovně. 15.2.2013 proběhlo první čtení, přičemž byl tento návrh přikázán výborům k projednání. Navrhovalo se vložit § 3a ve znění: „(1) *Spory z pracovněprávních vztahů projednávají a rozhodují soudy. Od tohoto odstavce není možné se odchýlit. (2) Pracovní smlouvy a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, které obsahují rozhodčí doložku, jsou v této části neplatné.*“ *Jenerál, J.: Rozhodčí doložka v pracovněprávních vztazích. Server epravo.cz, 23.5.2013, Dostupné online z [poslední návštěva 10.2.2014]: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozka-v-pracovnepravnich-vztazich-91041.html>*

v případě sporu se zahraničním prvkem, když v některých zemích je arbitrabilita ve vztahu k nemovitostem vyloučena (příkladem může být Slovenská republika) a pracovněprávní spory bývají postaveny naroveň spotřebitelským sporům, což může mít vliv na posouzení (ne)platnosti rozhodčí doložky a následně na posouzení (ne)platnosti rozhodčího nálezu.

V souladu s § 2 odst. 1 ZRR nejsou arbitrabilní ty spory, které vznikly v souvislosti s výkonem rozhodnutí (exekucí⁷¹) a incidenční spory⁷².

Spory vzniklé v souvislosti s výkonem rozhodnutí a exekuční spory někteří autoři též označují jako spory incidenční.⁷³ Mezi tyto lze zařadit spory vyvolané exekučními žalobami⁷⁴, tj. poddlužnickou žalobou (spor oprávněného proti dlužníku povinného⁷⁵), excindační žalobou ve smyslu ustanovení § 267 OSŘ a spory vyvolané odporovou žalobou ve smyslu § 267a OSŘ, a dále spory vzniklé na základě návrhu (obvykle povinného) na zastavení či odklad výkonu rozhodnutí či exekuce a nesouhlasného stanoviska protistrany (obvykle oprávněného) v souladu s ustanovením § 54 a 55 EŘ a ustanovením § 268 OSŘ.

Naproti tomu incidenčními spory, které vznikají v souvislosti s insolvenčním řízením, jsou ve smyslu ustanovení § 159 IZ *spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek, spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení, spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, spory na základě odpůrčí žaloby, spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem a další spory, které zákon označí jako spory incidenční.*

---

⁷¹ Spory vzniklé v rámci vykonávacího řízení dle OSŘ je nutné vztáhnout též na spory exekuční dle EŘ, a to s ohledem na subsidiární užití OSŘ ve vztahu k EŘ. Nelze dovést, že by spory mohly vzniknout pouze v rámci výkonu rozhodnutí a nikoliv v rámci exekučního řízení. V této souvislosti srov. § 130 odst. 1 EŘ: „*Tam, kde se ve zvláštních právních předpisech hovoří o soudním výkonu rozhodnutí nebo výkonu rozhodnutí, rozumí se tím také exekuce podle tohoto zákona. Tam, kde se ve zvláštních právních předpisech hovoří o nařízení výkonu rozhodnutí, rozumí se tím také vedení exekuce podle tohoto zákona.*“

⁷² Pojem „*incidenční spory*“ nahradil v souvislosti se zákonem č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím, s účinností od 1.1.2008, pojem „*spory vyvolané prováděním konkursu nebo vyrovnáním*“.

⁷³ Fiala, J. et al. Meritum Občanské právo. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 571. ISBN: 978-80-7357-948-7

⁷⁴ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 225. ISBN: 80-7201-595-8

⁷⁵ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 524. ISBN: 80-7201-595-8

2.2.2. Obecná pravomoc soudů

Do pravomoci soudů spadá okruh záležitostí, které jsou soudy oprávněné a zároveň povinné projednávat a rozhodovat a tento proces je upraven odlišně pro jednotlivé druhy soudnictví.⁷⁶ Mezi jednotlivé druhy soudnictví se řadí soudnictví ústavní, trestní, správní a civilní, přičemž z hlediska arbitrability sporů je rozhodující soudnictví civilní neb nelze očekávat, že by o otázkách ochrany ústavnosti či o otázkách viny a trestu za trestný čin rozhodovali rozhodci, protože tyto jsou svěřeny výlučně soudům, v případě ochrany ústavnosti Ústavnímu soudu ČR. O soudním přezkumu v rámci správního soudnictví ve vztahu k arbitrabilitě v české literatuře probíhaly diskuze, resp. zda spory pravomocně rozhodnuté správním orgánem podléhající soudnímu přezkumu jsou arbitrabilní.⁷⁷ Tuto teorii lze vyvrátit. Správní spory by totiž mohly být předmětem rozhodčího řízení pouze za předpokladu, že to výslovně stanoví zvláštní zákon (viz následující podkapitola). Lze se tedy přiklonit k názoru *Rozehnalové*, a totiž, že rozhodčí soudnictví nemůže nastoupit tam, kde dochází k soudnímu přezkumu rozhodování správních orgánů.⁷⁸

Pro arbitrabilitu bude tedy výchozím kritériem pravomoc soudů civilních, která je upravena v ustanovení § 7 odst. 1 OSŘ, ze kterého vyplývá, že v civilním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné věci (resp. rozhodují ve sporných a nesporných řízeních⁷⁹), které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (správní orgány či rozhodci).⁸⁰

2.2.3. Majetkové spory, o nichž to stanoví zvláštní zákon

Novela ZRŘ provedená zákonem č. 19/2012 Sb. s účinností od 1.4.2012 rozšířila arbitrabilitu na takové spory, o kterých to stanoví zvláštní zákon. Toto

---

⁷⁶ Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 98. ISBN: 80-7201-595-8

⁷⁷ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 156. ISBN 978-80-7478-004-2

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že zákonem č. 292/2013 Sb. a zákonem č. 293/2013 Sb. došlo k novele OSŘ, když v tento s účinností od 1.1.2014 upravuje pouze sporná řízení. Nesporná řízení nyní zahrnuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

⁸⁰ Srov. § 7 odst. 1 OSŘ.

rozšíření se týká případů, které by jinak spadaly do pravomoci Energetického regulačního úřadu, Českého telekomunikačního úřadu, Úřadu průmyslového vlastnictví, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, apod.⁸¹

Příkladem takových majetkových sporů jsou spory v oblasti energetiky a telekomunikací.⁸²

Pravomoc Energetického regulačního úřadu je upravena v ustanovení § 17 EZ. Vyhláška č. 540/2005 Sb. týkající se elektrické energie, a vyhláška č. 545/2006 Sb. týkající se plynu⁸³, upravují kvalitu dodávek a služeb v těchto oblastech (dále jen „standardy kvality“). A právě spory týkající se standardů kvality jsou arbitrabilními spory: *„V této souvislosti je potřeba upozornit, že Energetický regulační úřad není věcně příslušný k podání závazného právního výkladu ustanovení zákona č. 458/2000 Sb., jejich předmětem úpravy je odpovědnost provozovatele distribuční soustavy za škody způsobené při provozování distribuční soustavy. Úřad rovněž není věcně příslušný k rozhodnutí sporu o povinnosti úhrady škody způsobené při provozování distribuční soustavy. O případné žalobě podané v této věci je k rozhodnutí příslušný pouze soud.“*⁸⁴ A dále: *„Pro upřesnění je také třeba uvést, že nárok konečného zákazníka na poskytnutí náhrady za nedodržení příslušného standardu nelze zaměňovat s nárokem na náhradu vzniklé škody. Jedná se o samostatný nárok, jehož vznik je spojen s porušením povinnosti držitelem licence stanovené energetickým zákonem. Vzniklou škodu může konečný zákazník vymáhat soudní cestou.“*⁸⁵ Arbitrabilitu těchto sporů podporuje též ustanovení § 96b odst. 2 EZ, který říká, že v řízení podle § 17 odst. 7 písm. e) EZ, tj. spory o splnění povinností ze smluv, jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny nebo plynu, o určení, zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence, jehož předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny nebo plynu, vznikl, tvá nebo zanikl, a o poskytnutí náhrady za nedodržení stanovených standardů kvality dodávek a služeb v elektroenergetice

---

⁸¹ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 129. ISBN 978-80-7179-342-7

⁸² Bělohlávek (viz předchozí poznámka) uvádí demonstrativní výčet, avšak je třeba si uvědomit, že zákonem č. 19/2012 Sb., který rozšiřuje arbitrabilitu na spory, u kterých není dána obecná pravomoc soudů, ale stanoví tak zvláštní zákon, byly změněny pouze EZ a ZEK (a zákon o soudních poplatcích a zákon o správních poplatcích, jejichž změna však pro tuto práci není významná), proto jsou dále rozebrány pouze spory v oblasti energetiky a telekomunikací.

⁸³ Standardy kvality v oblasti tepelné energie nejsou upraveny.

⁸⁴ Stanovisko Energetického regulačního úřadu. Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014]: http://www.eru.cz/dias-browse_articles.php?parentId=352&deep=off&type=

⁸⁵ Stanovisko Energetického regulačního úřadu. Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014]: http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=511

nebo plynárenství, je návrh nepřipustný, jestliže ve věci samé již rozhodl soud nebo řízení ve věci samé bylo před soudem zahájeno nebo spor je nebo již byl předmětem rozhodčího řízení.

Výše uvedený zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění ZRŘ a další související předpisy, mění zároveň ZEK ve prospěch arbitrability, když novelizuje ustanovení § 127 odst. 6 ZEK: „*K řešení sporů rozhodovaných postupem podle odstavců 1 až 4 lze sjednat rozhodčí smlouvu podle zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, pokud jde o spory o plnění povinnosti k peněžitému plnění.*“ Těmito spory se rozumí ty spory, které vznikly mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost (operátory) navzájem mající základ v peněžitém plnění. Dále došlo k doplnění ustanovení § 129 odst. 5 ZEK: „*K řešení sporu podle odstavce 2 lze sjednat rozhodčí doložku podle zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*“, čímž se stávají arbitrabilní též účastnické spory, tzn. spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnost (operátory) na straně jedné a účastníkem či uživatelem na straně druhé, zde však již zákon neuvádí, že by tyto spory musely mít základ v peněžitém plnění, avšak s ohledem na limity arbitrability, musí i přesto jít o spory majetkové. Lze konstatovat, že spory mezi operátory navzájem (mající v základu peněžité plnění) a spory mezi operátory a účastníky (uživateli), jsou arbitrabilní i za předpokladu, že v daném sporu není dána obecná pravomoc soudu, protože o těchto tak stanoví právě zvláštní zákon.

V této souvislosti je třeba se zmínit (alespoň okrajově) o pravomoci soudů a ČTÚ dle ZEK neb v praxi často dochází ke kompetenčním sporům, a to z toho důvodu, že v ZEK není pravomoc ČTÚ vymezena tak přesně, jako je tomu u EZ.⁸⁶ ZEK pouze uvádí, že ČTÚ rozhoduje ve sporech, stanoví-li tak tento zákon.⁸⁷ Mantinely rozhodovací pravomoci ČTÚ jsou tak povětšinou určovány judikaturou kompetenčního senátu.⁸⁸ Posouzení pravomoci v těchto sporech bude rozhodující pro určení arbitrability. Pakliže ve věci bude dána obecná pravomoc soudů, lze, za splnění ostatních podmínek, uvažovat o arbitrabilnosti těchto sporů nad rámec výše uvedené novely ZEK.

---

⁸⁶ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 120. ISBN 978-80-7179-342-7

⁸⁷ Srov. § 108 odst. 1 písm. g) ZEK.; § 127 – 129 ZEK.

⁸⁸ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 122. ISBN 978-80-7179-342-7

2.2.4. Smír a přípustnost smíru ohledně předmětu sporu

Poslední podmínkou arbitrability, kterou ZRŘ stanoví, je potencionální možnost stran o předmětu sporu uzavřít smír s odkazem na ustanovení § 99 OSŘ.⁸⁹

„Smírem se rozumí dohoda uzavřená během občanského soudního řízení, kterou si účastníci upravují svá práva a povinnosti. Jestliže soud smír schválí, hovoříme o „soudním smíru“, který je – vedle rozhodnutí soudu o věci (rozsudku, usnesení, platebním rozkazu, směnečném či šekovém platebním rozkazu) – způsobem skončení řízení.“⁹⁰ Jak jest patrné, možnost uzavření smíru je výsadou sporných řízení, ve kterých strany disponují předmětem sporu, což je důsledkem i té skutečnosti, že taková řízení se zahajují na návrh jedné ze stran. Rozlišení sporných a nesporných řízení je od 1.1.2014 o to jednodušší, že v souvislosti se zákonem č. 293/2013 Sb., který novelizuje OSŘ, došlo k vyčlenění nesporných řízení z OSŘ, když tento nadále upravuje pouze řízení sporná, a včlenění nesporných řízení do zvláštního zákona, kterým je ZŘS.

„Povaha věci připouští uzavření smíru zpravidla ve věcech, v nichž jsou účastníci v typickém dvoustranném poměru, jestliže hmotněprávní úprava nevyklučuje, aby si mezi sebou upravili právní vztahy dispozitivními úkony.“⁹¹ Možnost uzavření smíru o předmětu sporu je vyloučena na základě povahy věci, a to ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu (řízení o způsobilosti k právním úkonům, dědické řízení, apod., tedy nesporná řízení upravená ZŘS⁹²), ve věcech, v nichž se rozhoduje o osobním stavu (rozvodové řízení, řízení o určení otcovství, řízení o osvojení, řízení o prohlášení za mrtvého) a ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu.⁹³

Smír je tedy možné uzavřít v těch případech, ve kterých je určitý sporný okruh právních vztahů účastníků možné vyřešit dohodou, například dohodou o narovnání, započtení, apod., pokud to však není v rozporu s právními předpisy.

---

⁸⁹ srov. § 2 odst. 2 ZRŘ.

⁹⁰ Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 643. ISBN: 978-80-7400-107-9

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Srov. § 2 ZŘS.

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2006, sp.zn. 32 Cdo 641/2005, dostupný online z: www.nsoud.cz

2.3. Arbitrabilita ve vybraných evropských zemích⁹⁴

Při sjednání rozhodčí doložky je vhodné pamatovat na mezinárodní aspekt právního vztahu, když dle EÚMOA je pro rozhodčí doložky rozhodné to právo, kterému strany tuto podrobily, případně právo země, ve které má být rozhodčí nález vydán⁹⁵; a dále na místo případného výkonu rozhodčího nálezu, resp. na právní řád místa uznání a výkonu rozhodčího nálezu, a tomuto právnímu řádu rozhodčí doložku přizpůsobit tak, aby z hlediska arbitrability byla tato v souladu s tímto právním řádem, čímž se podstatně eliminuje možnost cizího státu odmítnout uznání rozhodčí doložky či uznání a výkon rozhodčího nálezu. K tomuto *Rozehnalová* uvádí, že nejzávažnější nevýhodou rozhodčího řízení je právě rozdíl u jednotlivých právních úprav z hlediska přípustnosti sporu, přičemž tak může dojít k situaci, kdy spor je v místě vedení sporu arbitrabilní a v místě nuceného výkonu rozhodčího nálezu nikoliv.⁹⁶

Ustanovení § 117 ZMPS stanoví, že při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů se přípustnost rozhodčí smlouvy posuzuje podle českého právního řádu.⁹⁷ *Bělohlávek* konstatuje, že takováto úprava je v jiných národních předpisech spíše neobvyklá a lze ji považovat za jistý druh excesu ve srovnání s mezinárodní praxí, přičemž mezinárodní praxe směřuje spíše k potvrzení arbitrability a k jejímu odmítnutí dochází toliko z důvodů výhrady mezinárodního veřejného pořádku.⁹⁸ Je třeba poukázat na ustanovení čl. V odst. 2 písm. a) NYÚ: *Uznání a výkon rozhodčího nálezu mohou být také odepřeny, jestliže příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí, že předmět sporu nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva této země.* Toto ustanovení předpokládá možnost provedení přezkumu žádaným státem z hlediska souladu předmětu sporu a arbitrability podle právního řádu tohoto státu, přičemž § 117 ZMPS představuje spíše zpřísnění

---

⁹⁴ Překlad zákonů jednotlivých zemí převzat z: Bělohlávek, A. J. *Rozhodčí řízení v zemích Evropy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-452-0. V této souvislosti je třeba zmínit, že přehled arbitrability v jednotlivých zemích byl převzat ze základních pramenů upravující rozhodčí řízení, nikoliv ze zvláštních právních úprav, které v konkrétní věci arbitrabilitu omezují.

⁹⁵ Srov. čl. VI odst. 2 EÚMOA

⁹⁶ Rozehnalová, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 85, 86. ISBN 978-80-7478-004-2

⁹⁷ Dříve byla tato materie upravená v ustanovení § 36 ZRŘ, avšak přípustnost smlouvy se neposuzovala podle „českého právního řádu“, nýbrž podle ZRŘ.

⁹⁸ Bělohlávek, A. J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1264. ISBN 978-80-7179-342-7

přezkumu arbitrability sporu, když se vylučuje přezkum arbitrability dle jiného právního řádu, například takového, který si strany určily za rozhodné právo.

2.3.1. Slovenská republika

Slovenská právní úprava arbitrability sporů vykazuje značnou podobnost s úpravou českou, avšak s omezením pro právní vztahy ve vztahu k nemovitostem.

Ustanovení § 1 ZRK tedy vymezuje arbitrabilitu pozitivně, když stanoví, že arbitrabilní jsou ty majetkové spory vzniklé z tuzemských nebo mezinárodních obchodněprávních a občanskoprávních vztahů, které účastníci řízení před soudem mohou skončit soudním smírem. Naproti tomu v rozhodčím řízení nemohou být řešeny spory (negativní vymezení) o vzniku, změně nebo o zániku vlastnického práva a jiných věcných práv k nemovitostem, a dále spory o osobním stavu, spory související s nuceným výkonem rozhodnutí a spory, které vzniknou v průběhu konkurzního a vyrovnávacího řízení.

2.3.2. Republika Rakousko

Arbitrabilními spory dle ustanovení § 582 ZPOR jsou ty majetkové nároky, o kterých má být rozhodováno řádným soudem, a dále i nemajetkové nároky, pokud o předmětu sporu mohou strany uzavřít smír. Naopak nearbitrabilními spory jsou nároky podle rodinného práva a dále nároky ze smluv týkající se nájmu nebo společného užívání a vlastnictví bytů.

2.3.3. Spolková republika Německo

Pozitivní vymezení v ustanovení § 1030 ZPON se neliší od úpravy rakouské, naproti tomu negativní vymezení vylučuje z řízení před rozhodci právní vztahy, které jsou předmětem nájemního vztahu k bytovému prostoru nacházejícímu se v tuzemsku.

2.3.4. Polská republika

Pozitivní vymezení arbitrability obsažené v ustanovení čl. 1157 KPC se podobá úpravě německé a rakouské. Arbitrabilní jsou tedy majetkové spory nebo jiné než majetkové spory, o jejichž předmětu by mohly strany uzavřít smír, vyjma řízení ve věci výživného. Dle ustanovení čl. 1164 KPC jsou arbitrabilní též pracovněprávní spory, avšak jen za předpokladu, že je rozhodčí smlouva uzavřena za již existujícího sporu. Nelze tedy v pracovněprávní věci uzavřít rozhodčí doložku v rámci smlouvy hlavní, ale pouze smlouvu o rozhodci.

2.3.5. Švýcarská konfederace

„Švýcarsko je známé svou tradiční širokou podporou rozhodčího řízení, kterou lze označit za součást veřejné (vládní) politiky, a to jak pokud jde o čistě tuzemské vztahy, tak i pokud jde o vztahy mezinárodní.“⁹⁹ Z tohoto důvodu je vymezení arbitrability sporů značně široké. Toto tvrzení podporuje ustanovení čl. 177 IPRG, který stanoví, že předmětem rozhodčího řízení může být každý majetkový spor. Tak může být předmětem rozhodčího řízení spor vyplývající z rodinného práva, dědického práva, konkurzního práva, práva obchodních společností, apod.¹⁰⁰

2.3.6. Francouzská republika

Do roku 2001 mohli rozhodčí doložky uzavírat pouze podnikatelé a obchodní společnosti, nikoliv osoby fyzické.¹⁰¹ Změnu přinesla až novela CC, když nyní ustanovení čl. 2059 CC stanoví, že veškeré osoby mohou uzavřít rozhodčí smlouvu ve vztahu k právům, kterými mohou volně nakládat. Ustanovení čl. 2060 CC vylučuje arbitrabilitu ve věcech osobního stavu a subjektivity osob, ve věcech týkajících se rozluky, soudního rozvodu nebo sporů

---

⁹⁹ Bělohávek, A. J. Rozhodčí řízení v zemích Evropy. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 751. ISBN 978-80-7400-452-0

¹⁰⁰ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 84. ISBN 80-7179-873-8

¹⁰¹ Bělohávek, A. J. Rozhodčí řízení v zemích Evropy. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 444. ISBN 978-80-7400-452-0

týkajících se veřejnoprávních subjektů a institucí a obecně ve všech věcech, které jsou dotčeny veřejným pořádkem.

2.3.7. Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Hlavním pramenem úpravy rozhodčího řízení pro Anglii, Wales a Severní Irsko je AA, pro Skotsko ZRŘS, a vedle těchto, s ohledem na principy *common law*, též judikatura soudů a zvyklosti uplatňované v právních vztazích.¹⁰² AA nikterak arbitrabilitu nevymezuje, ZRŘS pouze konstatuje, že: „*Nic v tomto zákoně nezakládá možnost řešit jakýkoliv spor formou rozhodčího řízení, pokud by jinak vzhledem k jeho předmětu nebylo přípustné jeho rozhodování v rozhodčím řízení.*“ Patrně je tak vymezení arbitrabilních sporů ponecháno judikatuře. *Raban* dodává, že v Anglii nejsou arbitrabilní případy týkající se soukromého statusu, odpovědnosti za trestné činy, konkursního řízení, zdanění, apod.¹⁰³

---

¹⁰² Bělohávek, A. J. Rozhodčí řízení v zemích Evropy. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 465. ISBN 978-80-7400-452-0

¹⁰³ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 86. ISBN 80-7179-873-8

3. Náležitosti

Svou podstatou jsou rozhodčí doložky smluvním ujednáním, dohodou, konsenzem stran a jako takové musí splňovat podmínky kladené na právní jednání ve smyslu ustanovení § 545 a násl. NOZ. Jedná se tedy o náležitosti týkající se subjektů, formy a obsahu, též náležitosti vůle, projevu a náležitosti vztahu vůle a projevu, náležitosti předmětu (viz předchozí kapitola).

3.1. Subjekty

Pro právní jednání je typické, že tím, kdo jej tvoří, je určitý subjekt právního vztahu. ZRŘ, s ohledem na povahu tohoto dvoustranného (či vícestranného) právního jednání, hovoří o stranách sporu.¹⁰⁴ Tím, že ZRŘ blíže nespecifikuje, kdo může být stranou právního vztahu, mohou jimi být jak osoby fyzické, tak i právnické.¹⁰⁵

I přes to, že NOZ nedefinuje fyzickou osobu, její vymezení nebude činit problémy, když fyzickou osobou je každý člověk¹⁰⁶ mající právní osobnost od narození až do smrti.¹⁰⁷

Naproti tomu právnické osoby nemající přirozené právo na vlastní právní osobnost a kterým je způsobilost mít práva a povinnosti přiznaná státem, jsou umělým lidským útvarem. Právnickými osobami jsou tak ty subjekty, které za právnické prohlásí zákon¹⁰⁸, jde o osoby právem vytvořené. NOZ tedy vychází z teorie fikce, která považuje za jediné reálně existující osoby přirozené, tedy fyzické, a právnické osoby jsou pouze fiktivní a uměle vytvořené právem.¹⁰⁹ Právnická osoba je definována jako organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví,

---

¹⁰⁴ Srov. § 2 ZRŘ

¹⁰⁵ Srov. § 18 NOZ

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že pojem „fyzická osoba“ je totožný s pojmem „člověk“, tudíž tyto pojmy používá NOZ synonymicky. Důvodová zpráva k NOZ dostupná online z [poslední návštěva 7.2.2014]: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁰⁷ Srov. § 23 NOZ

¹⁰⁸ Důvodová zpráva k NOZ dostupná online z [poslední návštěva 7.2.2014]: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹⁰⁹ Fiala, J., Kindl, M. et al. Občanské právo hmotné. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 143, 144. ISBN 978-80-7380-228-8

že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.¹¹⁰ Dle systematiky NOZ lze za právnické osoby považovat korporace¹¹¹ a fundace¹¹².

3.1.1. Právní osobnost

Právní osobností rozumíme způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.¹¹³ V dřívějším OZ užíval terminologie odlišné, když pro právní osobnost používal termínu „způsobilost mít práva a povinnosti“¹¹⁴. Doktrína pro právní osobnost používá termínu „subjektivita“, čímž míní, že ne každý subjekt může mít práva a povinnosti, ale pouze subjekt právní.¹¹⁵

Právní osobnost mají jak osoby fyzické, tak osoby právnické. Fyzická osoba má právní osobnost od narození až do smrti,¹¹⁶ právnická osoba od svého vzniku do svého zániku.¹¹⁷

3.1.2. Svěprávnost

Dle důvodové zprávy k NOZ je označení „svěprávnost“ věcně správné, protože vyjadřuje, že kdo je s to vlastním jednáním nabývat subjektivní práva a zavazovat se k povinnostem, je osobou svého práva (*sui iuris*).¹¹⁸ Označení „svěprávnost“ nahrazuje dřívější pojetí „způsobilosti k právním úkonům“. Jak již bylo naznačeno, ustanovení § 15 odst. 2 NOZ definuje svěprávnost jako způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).

Svěprávnost právnických osob není v NOZ výslovně uvedena, oproti OZ, který v ustanovení § 19a upravoval způsobilost právnické osoby nabývat práva a povinnosti. Je tomu zřejmě proto, že NOZ zavádí institut jednání za právnickou osobu, což ve své podstatě znamená, že svěprávnost se právnické osobě přičítá na

---

¹¹⁰ Srov. § 20 NOZ

¹¹¹ Srov. § 210 a násl. NOZ

¹¹² Srov. § 303 a násl. NOZ

¹¹³ Srov. § 15 odst. 1 NOZ

¹¹⁴ Srov. § 7 OZ

¹¹⁵ Fiala, J., Kindl, M. et al. Občanské právo hmotné. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 133. ISBN 978-80-7380-228-8

¹¹⁶ Srov. § 23 NOZ

¹¹⁷ Srov. § 118 NOZ

¹¹⁸ Důvodová zpráva k NOZ dostupná online z [poslední návštěva 7.2.2014: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

základě svéprávnosti fyzických osob, které jsou za právnickou osobu oprávněny právně jednat.

Plné svéprávnosti fyzická osoba nabývá zletilostí (dovršením osmnáctého roku věku) či přiznáním svéprávnosti (emancipací)¹¹⁹ nebo uzavřením manželství¹²⁰. Osoba nezletilá je způsobilá k právním jednáním s ohledem na svoji vyspělost, a to k těm právním jednáním, které jsou co do své povahy přiměřené rozumové a volní vyspělosti takové nezletilé osoby.¹²¹ Nezletilá osoba však nikdy není způsobilá samostatně jednat v těch záležitostech, ke kterým by i jeho zákonný zástupce potřeboval přivolení soudu (např. k právnímu jednání, kterým nezletilý nabývá nemovitou věc; které zatěžuje majetek nezletilého; kterým nezletilý uzavírá smlouvu zavazující k opětovnému dlouhodobému plnění, smlouvu úvěrovou nebo obdobnou, nebo smlouvu týkající se bydlení, zejména nájmu¹²²; provozování obchodního závodu¹²³).

V souladu s ustanovením § 55 a násl. NOZ může k omezení svéprávnosti¹²⁴ dojít pouze výrokem soudu, a to v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu¹²⁵, která není jen přechodná¹²⁶, schopen právně jednat a v jeho zájmu. Soud zároveň vymezení rozsah, v jakém způsobilost omezuje a určí osobě omezené ve svéprávnosti (opatrovanec) opatrovníka. Též může dojít k omezení svéprávnosti v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, nejdéle však na tři roky. Pakliže osoba omezená ve svéprávnosti jednala samostatně, ač bez opatrovníka jednat nemohla, lze její právní jednání prohlásit za neplatné, pokud této osobě působí újmu. Samostatné jednání opatrovance se

---

¹¹⁹ Srov. § 37 NOZ

¹²⁰ Srov. § 672 odst. 2 NOZ

¹²¹ Srov. § 31 NOZ

¹²² Srov. § 898 NOZ

¹²³ Srov. § 33 NOZ. Toto ustanovení zakládá způsobilost nezletilému ke všem jednáním, které jsou spojené s provozováním obchodního závodu nebo k jiné obdobné výdělečné činnosti.

¹²⁴ Dle terminologie OZ šlo o „zbavení způsobilosti k právním úkonům“. Omezení způsobilosti k právním úkonům bylo v souladu s ustanovením § 10 odst. 2 OZ možné pro nikoliv přechodnou duševní poruchu nebo pro nadměrné požívání alkoholických nápojů nebo omamných prostředků či jedů.

¹²⁵ Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že není podstatné, o jakou diagnózu duševní poruchy jde, ale je relevantní, jak se projevuje v psychické způsobilosti konkrétní osoby, tzn., jestli jde o podstatnou odchylku od normálního psychického vývoje člověka. Důvodová zpráva k NOZ dostupná online z [poslední návštěva 7.2.2014]: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

¹²⁶ Důvodová zpráva uvádí příklady přechodných duševních poruch: vyvolané stresem, alkoholickým opojením nebo vlivem drog. Naproti tomu příkladmo vymezuje nepřechodné duševní poruchy: schizofrenie, progresivní paralýza, chronická stadia závislosti na omamných látkách s pokročilou deprivací osobnosti. Důvodová zpráva k NOZ dostupná online z [poslední návštěva 7.2.2014]: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

považuje za platné, pokud jej opatrovník schválil. Nadále platí, že pokud se změni důvody, pro které byla osoba omezena ve svéprávnosti, či úplně odpadnou, soud změni nebo zruší rozhodnutí o omezení svéprávnosti.

3.1.3. Zastoupení

Zastoupení je právním institutem, který opravňuje osobu (zástupce) jednat jménem jiného, přičemž z tohoto jednání vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému. NOZ upravuje zastoupení v ustanovení § 436 a následujících. Nadále rozlišuje zastoupení smluvní a zastoupení zákonné a opatrovnictví. Nad to zavádí nové instituty: nápomoc při rozhodování (§ 45 a násl. NOZ), zastoupení členem domácnosti (§ 49 NOZ) a dále sem můžeme zařadit i jednání za právnickou osobu (§ 151 a § 161 NOZ), když NOZ vychází z té premisy, že vůle může mít pouze fyzická osoba a tato projevená vůle fyzické osoby se právnické osobě přičítá, a to právě na základě institutu zastoupení.¹²⁷

Jelikož zákonné zastoupení a opatrovnictví bylo v míře nezbytné pro tuto práci popsáno výše, nadále bude pojednáno pouze o smluvním zastoupení.

Smluvní zastoupení vzniká dohodou o zastoupení, pakliže si strany sjednají, že jedna strana v uvedeném rozsahu zastupuje druhou stranu. Zmocnění se prokazuje písemnou plnou mocí, pakliže zákon pro právní jednání vyžaduje zvláštní formu, plná moc se udělí taktéž v této zvláštní formě.

Důležité je zmínit situaci, kdy zmocněnec jednal nad rámec svého zmocnění, slovy zákona „*překročil-li zmocněnec zástupčí oprávnění*“. Pokud zmocnitel s tímto jednáním nesouhlasí, ukládá se mu, aby bez zbytečného odkladu tuto skutečnost oznámil třetí osobě, se kterou bylo jednáno. Pokud však toto oznámení neučinil, platí, že toto překročení schválil. To ovšem neplatí za předpokladu, že osoba, se kterou bylo jednáno, o překročení věděla či mohla z okolností bez pochybností poznat, že zmocněnec zástupčí oprávnění zjevně překročil.¹²⁸

Zde vyvstává otázka: Pokud je zmocněnec na základě plné moci oprávněn za jiného uzavřít (hlavní) smlouvu, je též oprávněn k uzavření rozhodčí doložky?

---

¹²⁷ Vosol, D., Harmann, I., Změny v jednání za právnické osoby [online]. Server zpravy.e15.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014] : <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/zmeny-v-jednani-za-pravnicke-osoby-1010674>

¹²⁸ Srov. § 446 NOZ

Bělohlávek k této otázce odkazuje na tuzemskou praxi, která se dlouhodobě přiklání k názoru, a totiž že ten, kdo je oprávněn uzavřít (hlavní) smlouvu, je rovněž oprávněn k uzavření rozhodčí doložky.¹²⁹ Tento názor lze podpořit argumentem, že pokud by byl zmocněnec zplnomocněn plnou mocí, pak jednotlivá oprávnění by zde měla být uvedena či naopak vyloučena. Pokud by taková plná moc oprávnění uzavřít rozhodčí doložku nevyklučovala či vůbec se o něm nezmiňovala, lze konstatovat, že nedošlo k překročení oprávnění zmocněnci udělené.¹³⁰ Pokud však zmocnitel dospěje k názoru, že došlo k překročení zástupčího oprávnění, bude zmocnitel postupovat v souladu s ustanovením § 446 NOZ (viz výše). Ovšem, lze se setkat i s názorem opačným: „(...) pravomoc zástupce k uzavření rozhodčí doložky obsažené ve sjednávané smlouvě není automaticky dána, jestliže plná moc neobsahuje výslovné zmocnění k uzavření rozhodčí doložky, avšak vyjma případů, kdy je běžnou praxí, že daný typ uzavírané smlouvy běžně v praxi rozhodčí doložku obsahuje.“¹³¹ nebo: „Pokud má být rozhodčí smlouva uzavřena za jednu ze smluvních stran zmocněncem, pak musí být zmocněn výslovně i k uzavření rozhodčí smlouvy. To platí, i když má rozhodčí smlouva podobu rozhodčí doložky. (...) Pokud tedy uzavírá smlouvu hlavní (např. leasingovou smlouvu, kupní smlouvu, smlouvu o dílo), obsahující rozhodčí doložku za jednu ze smluvních stran zmocněnec, který není výslovně zmocněn k uzavírání rozhodčí smlouvy, ale pouze k hmotněprávním úkonům, nebude rozhodčí doložka sjednána platně, ačkoliv hlavní smlouva platně uzavřena bude.“¹³²

3.1.4. Nástupnictví

V souladu s ustanovením § 2 odst. 5 ZRŘ váže rozhodčí doložka také právní nástupce stran, avšak za předpokladu, že to strany v rozhodčí doložce výslovně nevyklučily.

---

¹²⁹ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 221. ISBN 978-80-7179-342-7

¹³⁰ Shodně se vyjadřuje například i Mgr. Marek David (v souvislosti s povahou rozhodčí doložky): „Z výše uvedeného vyplývá, že nelze souhlasit ani se závěrem, že pokud uzavírá smlouvu zmocněnec, musí být i výslovně zmocněn k uzavření rozhodčí smlouvy. Toto plyne z mého postoje ohledně charakteru rozhodčí smlouvy.“ David, M. K povaze rozhodčí smlouvy podruhé a jinak. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 27

¹³¹ Bandúrová, M. Rozhodčí doložka a plná moc. Právní rozhledy, 2009, č. 8, s. 293 a násl.

¹³² Pospíšil, P. Kdo může uzavírat rozhodčí smlouvu? Bulletin advokacie, 2010, č. 12, s. 34

Nástupnictví (též sukcese, právní posloupnost) lze členit na singulární sukcesí (právní nástupce vstupuje do určitého práva či povinnosti¹³³) a universální sukcesí (právní nástupce vstupuje na základě jediné právní skutečnosti do všech práv a povinností svého právního předchůdce¹³⁴).

O nástupnictví tedy hovoříme v těch případech, kdy dochází ke změně v osobě věřitele či dlužníka. Dle systematiky NOZ ke změně v osobě věřitele dochází v případě postoupení pohledávky (§ 1879 a násl. NOZ) či souboru pohledávek (§ 1887 NOZ), které mají taktéž účinky vůči osobám zajišťujícím dluh zástavním právem, ručením nebo jiným způsobem, pokud byly o postoupení postupitelem vyrozuměny; ke změně v osobě dlužníka dochází převzetím dluhu (§ 1888 a násl. NOZ), přistoupením k dluhu (§ 1892 NOZ), převzetím majetku (§ 1893 NOZ). Změna v osobě dlužníka i věřitele může být dále způsobena postoupením smlouvy (§ 1895 NOZ), při které postupitel převádí svá práva a povinnosti nebo jejich část na třetí osobu, a to za předpokladu, že s tím druhá strana souhlasí a pokud smlouva dosud nebyla splněna. V této souvislosti NOZ výslovně pamatuje na rozhodčí doložky, když v ustanovení § 1896 uvádí, že při částečném postoupení smlouvy či při postoupení několika postupníkům nelze zkrátit práva postoupené strany z vedlejších doložek ve smlouvě.

Ke zvláštnímu případu nástupnictví dochází za situace, kdy ručitel splnil za dlužníka závazek vyplývající z hlavní smlouvy uzavřené mezi věřitelem a dlužníkem, která obsahovala rozhodčí doložku, a ručitel tuto smlouvu zcela akceptoval. Ručiteli tak vznikl regresní nárok vůči dlužníku a vstupuje tedy na základě zákonné cese na místo věřitele, a to i do režimu rozhodčí doložky.¹³⁵

3.2. Forma

Formou rozhodčích doložek se zabývá ustanovení § 3 ZRR, který stanoví ve shodě s NYÚ¹³⁶ a EÚMOA¹³⁷ obligatorní písemnou formu, jejíž nedodržení je sankcionováno neplatností. *Rozehnalová* shrnuje hmotněprávní požadavky na formu tak, že rozhodčí doložka musí být uzavřena písemně, přičemž požadavek

¹³³ Hendrych, D. a kolektiv. Právní slovník, 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 80-7179-360-4

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 152. ISBN 978-80-7179-342-7

¹³⁶ Srov. čl. II odst. 1 a II NYÚ

¹³⁷ Srov. čl. I odst. 2 písm. a) EÚMOA

písemné formy je zmírněn tím, že není vyžadována její existence na jediném dokumentu. Dále uvádí, že požadavek písemné formy je prolomen v těch případech, kdy je rozhodčí doložka součástí podmínek, kterými se řídí hlavní smlouva, a zároveň písemný návrh smlouvy, který odkazuje na podmínky či je obsahuje, byl přijat jinak než písemně a o přijetí a obsahu nejsou pochybnosti.¹³⁸

3.2.1. Písemná forma a prostředky elektronické komunikace

Ustanovení § 561 NOZ stanoví, že k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě je vyžadován podpis jednajícího. Písemná forma právního jednání tedy předpokládá dvě náležitosti, a to písemnost a podpis.¹³⁹

Vlastnoruční podpis jednající osoby vyjadřuje její vůli řídit se právním jednáním, resp. plnit povinnosti a požívat práva vyplývající z tohoto právního jednání, a stvrzení, že s obsahem právního jednání souhlasí. Podpis má tak funkci identifikační (označující) a deklarační, potažmo i funkci fixační, která vyjadřuje konečnou neměnnou verzi dokumentu.¹⁴⁰ Písemná forma je též zachována v případě, kdy je ústní projev osoby uveden v soudním protokolu.¹⁴¹ Tam, kde je to dle objektivního posouzení¹⁴² obvyklé, je možné podpis nahradit mechanickými prostředky (totéž platí pro elektronický dokument), jako jsou například razítko, faksimile, naskenování podpisu na tiskopise, kliknutí, zadání PIN kódu, použití osobního certifikátu¹⁴³, apod. V souladu se ZEP a ustanovením § 561 NOZ může být písemné právní jednání učiněné elektronickými prostředky podepsáno též elektronicky.

Dle ZEP se elektronickým podpisem rozumí údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě.¹⁴⁴ Autentizaci (podpis) ZEP člení do čtyř možných podob: prostý

---

¹³⁸ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 174. ISBN 978-80-7478-004-2

¹³⁹ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 362. ISBN 978-80-7400-108-6

¹⁴⁰ Polčák, R. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie. 2011, č. 7-8, s. 53

¹⁴¹ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 362. ISBN 978-80-7400-108-6

¹⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2011, sp.zn. 29 Cdo 1130/2011. Dostupný online z: www.nsoud.cz

¹⁴³ Polčák, R. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie. 2011, č. 7-8, s. 53

¹⁴⁴ Srov. § 2 písm. a) ZEP

elektronický podpis, zaručený elektronický podpis, elektronická značka a časové razítko.¹⁴⁵ Pakliže ustanovení § 3 odst. 1 ZRŘ stanoví, že písemná forma je zachována i tehdy, pokud je rozhodčí smlouva sjednána telegraficky dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob (identifikaci), které rozhodčí smlouvu sjednaly, pak se lze domnívat, že v případě elektronické komunikace není vyžadován zaručený elektronický podpis¹⁴⁶, nýbrž postačí prostý elektronický podpis, který jednající osobu jednoznačně neurčuje (na rozdíl od zaručeného elektronického podpisu), ale identifikuje. *Bělohlávek* konstatuje, že pro dodržení požadavků ustanovení § 3 odst. 1 ZRŘ není zapotřebí postupu podle ZEP a požadavek zaručeného elektronického podpisu by ve vztahu k rozhodčím smlouvám v běžných závazkových vztazích byl spíše excesem.¹⁴⁷

Co se písemnosti týče, jedná se o zachycení projevu vůle subjektu v textu na takovém nosiči, který zachycuje obsah právního jednání, přičemž podoba nosiče či média není právně rozhodující, stejně tak způsob pořízení textu.¹⁴⁸ A právě podle typu nosiče se rozlišují právní jednání v listinné podobě a v elektronické podobě.

Mezi právně relevantní znaky písemnosti patří trvalost, písemná forma (písemný záznam nesené informace) a autenticita (přičitatelnost určitému subjektu). Tyto znaky musí splňovat též právní jednání v elektronické podobě neb pojem „elektronická písemnost“ je pojmem podřazeným pojmu „písemnost“.¹⁴⁹

V souvislosti s rozvojem technologií je v současné době možné uzavírat smlouvy prostřednictvím Internetu, tedy online, a to např. prostřednictvím emailu či webové stránky (tzv. „click-through“ smlouvy¹⁵⁰, „click-wrap“¹⁵¹ a „browse-

---

¹⁴⁵ Polčák, R. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie. 2011, č. 7-8, s. 53

¹⁴⁶ Srov. § 2 písm. b) ZEP

¹⁴⁷ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 236. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Polčák, R. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie. 2011, č. 7-8, s. 53

¹⁵⁰ K uzavření takové smlouvy prostřednictvím webu stačí stisknout tlačítko „souhlasím“ nebo „přijímám“ a potvrdit kliknutím konečnou smlouvu, kterou může doplnit o své údaje. Nejčastěji jsou tyto typy smluv využívány k nákupu v e-shopu. Autor článku není uveden. Elektronické smlouvy na internetu [online]. Server podnikator.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 11.2.2014]: <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/pravo/n:17313/Elektronicke-smlouvy-na-internetu>

¹⁵¹ Tyto smlouvy jsou využívány za účelem využívání software elektronickou cestou. K jejich uzavření postačí pouhé kliknutí na tlačítko „souhlasím“, přičemž tím je smlouva uzavřena. Často se však může stát, že ke kliknutí došlo omylem, čímž bude smlouva bezpředmětná. Autor článku není uveden. Elektronické smlouvy na internetu [online]. Server podnikator.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 11.2.2014]: <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/pravo/n:17313/Elektronicke-smlouvy-na-internetu>

wrap“ smlouvy¹⁵²). V této souvislosti je často diskutovanou otázkou ověřitelnost a závaznost souhlasu stran s obsahem smlouvy a ověřitelnosti reálné existence stran smlouvy.¹⁵³ Případy rozhodčích doložek uzavřených online za užití elektronického podpisu zřejmě nebudou činit větší obtíže. Lze se však setkat i se situacemi, kdy je rozhodčí doložka platně uzavřena bez elektronického podpisu (ZRŘ nestanoví povinnost identifikace prostřednictvím elektronického podpisu). *Bělohlávek* k této otázce namítá, že stranu rozhodčí doložky uzavřené prostřednictvím Internetu lze snadno identifikovat pomocí adresy, z níž byla akceptace odeslána, a to i přes to, že elektronická adresa (IP adresa) může být změněna v průběhu přenosu zprávy. Dále namítá, že je nutné zohlednit, zda na základě smlouvy hlavní bylo již plněno, a kterou osobou bylo toto plnění přijato. Podpůrně lze osobu identifikovat též pomocí platby.¹⁵⁴ Názoru, že osobu lze snadno identifikovat pomocí IP adresy, lze jednoznačně odporovat. Prakticky lze IP adresu bez větších obtíží zjistit, problém však nastává v té chvíli, kdy určitou IP adresu používá větší počet osob. Je tedy možné pouze zjistit majitele IP adresy, tedy toho, kdo platí za poskytování internetu, ale už je velmi obtížně zjistitelné, která konkrétní osoba webovou stránku navštívila. Příkladem může být internetová kavárna, domácnost o 5 členech či obchodní korporace s 200 zaměstnanci. Zde tedy zjistíme, či je IP adresa, kdo za službu poskytování Internetu platí, avšak už není zjistitelné, která konkrétní osoba smlouvu (obecně) uzavřela. Pokud tedy dochází k uzavření rozhodčí doložky bez elektronického podpisu, pak by se majitel webové stránky měl snažit o co nejspecifičtější identifikaci druhé strany, ať už půjde o zadání emailové adresy, telefonního čísla, či údajů platební karty. V souladu s ustanovením § 15 odst. 2 ZRŘ má akceptant smlouvy (v tomto případě žalovaná strana) možnost uplatnit námitku neplatnosti či neexistence rozhodčí doložky, přičemž tak rozhodné zde bude dokazování a důkazní břemeno zde ponese protistrana.

---

¹⁵² Tyto bývají považovány za nejproblematičtější, a to z toho důvodu, že k uzavření takové smlouvy postačí, pokud uživatel navštíví webovou stránku a po určitou (i krátkou) dobu ji vyžívá. Není tedy potřeba žádného klepnutí ani souhlasu. Je tedy problematické určit, zda uživatel skutečně věděl o uzavření smlouvy a zda byl skutečně obeznámen se smluvními podmínkami. Autor článku není uveden. Elektronické smlouvy na internetu [online]. Server podnikator.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 11.2.2014]: <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/pravo/n:17313/Elektronicke-smlouvy-na-internetu>

¹⁵³ Maštálka, I. Uzavírání rozhodčí doložky/smlouvy na Internetu [online]. Server itpravo.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 11.2.2014]: <http://itpravo.cz/index.shtml?x=128493>

¹⁵⁴ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 238. ISBN 978-80-7179-342-7

Závěrem je třeba upozornit, že EÚMOA ani NYÚ nepočítají s uzavíráním rozhodčích doložek v prostředí Internetu, což je logické vzhledem k době jejich vzniku. Problém tedy může nastat v rámci uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Neměl by však nastat v zemích EU neb čl. 17 Směrnice č. 2000/31/ES, ze dne 8.6.2000, o elektronickém obchodu, stanoví, že členské státy podporují orgány pověřené mimosoudním urovnáním sporů a zároveň členské státy mají zajistit, aby jejich právní předpisy v případě neshod mezi poskytovatelem služby informační společnosti a jejím příjemcem nebránily využívání postupů pro mimosoudní urovnání sporů, které upravuje vnitrostátní právo, včetně postupů využívajících elektronické prostředky. Lze tak konstatovat, že pokud je v rámci EU podporováno mimosoudní řešení sporů, tedy i rozhodčí řízení, týkající se elektronického obchodu, pak by mělo být podporováno také uzavírání rozhodčích doložek prostřednictvím Internetu.

3.2.2. Rozhodčí doložka jako součást podmínek

Ustanovení § 3 odst. 2 ZRŘ dovoluje, aby byly rozhodčí doložky součástí podmínek (obchodních, všeobecných či jiných), jimiž se řídí hlavní smlouva, a ke které se vztahuje rozhodčí doložka. Slovy zákona: *„Tvoří-li (však) rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.“* Jak vidno, zákon zakotvuje platnost rozhodčích doložek i v těch případech, kdy nedošlo k uzavření smlouvy hlavní a ani rozhodčí doložky klasickým způsobem, avšak písemný návrh smlouvy (obsahující rozhodčí doložku) byl přijat jiným (faktickým) způsobem, například tím, že akceptant bez dalšího poskytl plnění dle tohoto návrhu. Zde však můžeme narazit na problém v rámci uznání a výkonu rozhodčího nálezu neb na základě čl. IV odst. 1 NYÚ je nutné k žádosti o uznání a výkon rozhodčího nálezu doložit spolu s (rozhodčím) nálezem též písemnou dohodu, která zahrnuje rozhodčí doložku podepsanou stranami nebo obsaženou ve výměně dopisů a telegramů. V tomto případě však rozhodčí doložka není stranami podepsána. *Bělohávek* uvádí, že v praxi dochází v průběhu rozhodčího řízení k vyhotovení podrobného protokolu, který je podepsán všemi rozhodci a účastníky, přičemž je

tak z tohoto protokolu patrný aktivní přístup stran, a tak tento nahrazuje požadavek na předložení rozhodčí doložky v písemném vyhotovení.¹⁵⁵ Nad to konstatuje, že mezinárodní praxe vychází z maximální neformálnosti a požadavek písemnosti se chápe spíše co do nezaměnitelnosti obsahu ujednání o pravomoci rozhodců, než co do identifikace oferenta nebo akceptanta.¹⁵⁶

Shrnutο: pro naplnění písemné formy rozhodčí doložky postačí, pokud je tato obsažena ve smluvních podmínkách, na které se smlouva uzavřená mezi stranami odvolává.¹⁵⁷ V případě, že hlavní smlouva výslovně uvádí, že všeobecné smluvní podmínky, které jsou k této smlouvě připojeny a smluvními stranami hlavní smlouvy podepsány, jsou nedílnou součástí smlouvy a obsahují rozhodčí doložku, a se kterými obě strany vyslovily souhlas svým podpisem, nelze dovozovat, že by rozhodčí doložka nebyla sjednána platně, a že by ze smlouvy nebyl patrný souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.¹⁵⁸

3.3. Obsah

Aby bylo právní jednání perfektní, musí mít určitý a srozumitelný¹⁵⁹ obsah, který musí odpovídat dobrým mravům i zákonu¹⁶⁰. Právě podle obsahu, nikoliv formy, nadpisu či názvu, se právní jednání posuzuje¹⁶¹. Právní teorie uvádí, že obsahové složky se dělí do tří skupin, jedná se o podstatné složky (*essentialia negotii*), pravidelné složky (*accidentalia negotii*) a složky nahodilé, vnější (*naturalia negotii*).¹⁶²

Podstatnými složkami rozumíme takové, které jsou vyžadovány obligatorně, bezpodmínečně, tzn., pokud by tyto právní jednání neobsahovalo, bude vadné, resp. neplatné. Zpravidla bývají podstatné složky právního jednání

---

¹⁵⁵ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 242. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁵⁶ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 244. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2011, sp.zn 29 Cdo 1130//2011. Převzato z: Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 269, 270. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2010, sp.zn. 23 Cdo 4895/2009. Převzato z: Lisse, L. Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 103. ISBN: 978-80-7357-645-5

¹⁵⁹ Srov. § 553 NOZ

¹⁶⁰ Srov. § 547 NOZ, obdobně srov. § 39 OZ

¹⁶¹ Srov. § 555 NOZ

¹⁶² Fiala, J. et al. Meritum Občanské právo. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 53. ISBN: 978-80-7357-948-7

stanoveny právním předpisem, což ovšem nevylučuje to, aby byly sjednány účastníky právního jednání. V rámci rozhodčí doložky jde o ujednání, kterým je přenesena pravomoc z obecných soudů na soudy rozhodčí či rozhodce a určení subjektivní arbitrability, tedy určení, které z právních vztahů strany chtějí podrobit rozhodčímu řízení namísto řízení před soudem.

Naproti tomu pravidelné složky, které právní jednání obsahuje, jsou takové, které se zpravidla v právních jednáních daného druhu objevují, avšak jejich neexistence v konkrétním právním jednání nezpůsobuje žádnou vadu. V souladu s ustanovením § 7 ZRŘ půjde (zpravidla) o určení počtu i osob rozhodců nebo stanovení způsobu, jak se určí, případně strany mohou v rozhodčí doložce určit (dohodnutou) osobu, která provede výběr rozhodce. Je možné dále určit jazyk řízení, místo řízení, zda bude řízení ústní či písemné, možnost přezkumu rozhodnutí, rozhodné právo či pravidla řízení.¹⁶³

Nahodilými, vedlejšími, složkami jsou potom takové obsahové náležitosti, které se obvykle v právních jednáních nevyskytují, ale vyskytovat se mohou. Zejména půjde o podmínky¹⁶⁴, doložení času¹⁶⁵, příkaz (u bezúplatných právních jednání)¹⁶⁶.

Následně bude pojednáno o pravidelných obsahových složkách rozhodčích doložek, konkrétně o různých způsobech určení rozhodce (rozhodců) či stálého rozhodčího soudu s odkazem též na problematické (patologické¹⁶⁷) doložky.

3.3.1. Rozhodce *ad hoc* vs. stálý rozhodčí soud

Ustanovení § 2 odst. 1 ZRŘ zakládá dva druhy rozhodčího řízení, když uvádí, že se strany mohou dohodnout na tom, že o majetkových sporech mezi nimi (...) má rozhodovat jeden nebo více rozhodců (tj. rozhodčí řízení *ad hoc*) anebo stálý rozhodčí soud (tj. institucionální rozhodčí řízení). Je tedy na smluvních stranách, jakou z možností si vyberou, přičemž platí, že pokud

---

¹⁶³ Pravidla řízení je možné v rozhodčí doložce určit pouze při stanovení rozhodce *ad hoc*, což je jinak logické, protože v případě, že si strany zvolí řízení před stálým rozhodčím soudem, automaticky se podrobují jeho řádu (pravidlům) a jednat to říká zákon. Srov. § 19 odst. 4 ZRŘ.

¹⁶⁴ Srov. § 548 NOZ

¹⁶⁵ Srov. § 550

¹⁶⁶ Fiala, J. et al. Meritum Občanské právo. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 55. ISBN: 978-80-7357-948-7

¹⁶⁷ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 180. ISBN 978-80-7478-004-2

rozhodčí doložka neobsahuje určení pravomoci některého stálého rozhodčího soudu, je nutné ji považovat za ujednání o pravomoci rozhodců *ad hoc*.¹⁶⁸ Takovou rozhodčí doložku, která neobsahuje specifikaci arbitra, způsob jeho určení či neurčuje pravomoc stálého rozhodčího soudu a omezuje se pouze na výrok, že všechny majetkové spory budou řešeny v rozhodčím řízení, lze nazývat *bianco* rozhodčí doložkou. Taková rozhodčí doložka zpravidla zní: „*Všechny spory vzniklé z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení*“ či: „*Řešení sporu: rozhodčí řízení, Česká republika.*“¹⁶⁹ Takové ujednání nelze považovat za způsobující neplatnost rozhodčí doložky neb z vůle stran jasně vyplývá derogace pravomoci civilních soudů ve prospěch rozhodčího řízení a dále, určení rozhodce, stálého rozhodčího soudu či pravidel není podstatnou složkou rozhodčí doložky ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 ZRŘ, k čemuž dospějeme jazykovým výkladem, když toto ustanovení říká, že rozhodčí smlouva „*má zpravidla určit (...)*“, nikoliv však „*musí*“, a dále vzhledem ke skutečnosti, že zákon výslovně připouští, že rozhodčí doložka bude v této části bezobsažná: *Nemá-li rozhodčí smlouva ustanovení dle § 7 odst. 1 (...)*.

V případě, že si strany smluví, že majetkové spory vyplývající z jejich právního vztahu bude rozhodovat určitá osoba či více osob, jedná se o určení rozhodce (rozhodců) *ad hoc*, přičemž není nutné, aby byl rozhodce *ad hoc* specifikován konkrétně, tj. identifikován jménem, příjmením, datem narození, apod. (jak bude popsáno dále), naopak, praxe ukazuje, že sjednání konkrétní osoby je značně nevýhodné, a to z mnoha důvodů, např. konkrétní osoba zemře, nepřijme funkci rozhodce, bude omezena ve svéprávnosti, pozbude způsobilosti být rozhodcem, apod. Pokud by však strany trvaly na určení konkrétní osoby (či osob), je vhodné sjednat si alternativu, např.: „*Všechny spory z této smlouvy projedná v rozhodčím řízení osoba A. B. Pokud však tato nepřijme funkci rozhodce, ztratí způsobilost být rozhodcem, zemře a z obdobných důvodů funkci rozhodce nevykoná, určuje se rozhodcem osoba C. D., případně, E. F., G. H., I. J., a to v této posloupnosti. Pro případ, že se žádná z uvedených osob nestane rozhodcem v předmětném sporu, se strany dohodly na zákonném postupu dle § 7 odst. 2 ZRŘ.*“ Není vyloučeno určit v rozhodčí doložce více konkrétních osob s tím, že volbu provede žalobce či osoba dohodnutá. Rozhodčí doložka by měla

¹⁶⁸ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 378. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁶⁹ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 180. ISBN 978-80-7478-004-2

dále určovat počet rozhodců, který musí být lichý.¹⁷⁰ Pokud však rozhodčí doložka obsahuje sudý počet rozhodců, nelze takovou rozhodčí doložku automaticky považovat za neplatnou, ledaže by z vůlí stran vyplývalo, že se jedná o ujednání podstatné. Je možné se setkat s ujednáním stran o sudém počtu rozhodců u rozhodčích doložek uzavřených před 1.1.1995, neb předchozí ZRŘ s touto variantou výslovně počítal.¹⁷¹ Nad to NOZ uvádí, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné (§ 574 NOZ). Pokud se důvod neplatnosti týká jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas (§ 576 NOZ). V souladu s těmito ustanoveními by tedy obsahová část určující sudý počet rozhodců byla neplatná, avšak tato lze od ostatních ustanovení oddělit¹⁷², a tudíž se určení rozhodců bude odehrávat v intencích § 7 odst. 2 ZRŘ.

Jak již bylo naznačeno výše, osoba určená rozhodčí doložkou za rozhodce tuto funkci může odmítnout, přijme-li však, musí tak být provedeno písemně. Vzdání se funkce je možné, avšak ze závažných důvodů, anebo se souhlasem stran.¹⁷³

Na tomto místě je vhodné zmínit, kdo může být rozhodcem. Odpověď dává ustanovení § 4 ZRŘ, který stanoví, že rozhodcem může být (fyzická) osoba nezávislá, nestranná a nepodjatá (vůči stranám sporu)¹⁷⁴, která je občanem České republiky, zletilá, bezúhonná a plně svéprávná (pokud právní předpis nestanoví jinak¹⁷⁵). V souladu s ustanovením § 118 ZMPS může být rozhodcem též cizinec, jestliže je podle právního řádu státu, jehož je občanem, způsobilý k právním jednáním, avšak postačí, pokud je plně způsobilým k právním jednáním podle českého právního řádu.

Dalším možným způsobem je určení rozhodce prostřednictvím třetí osoby, tzv. *appointing authority*, a to v souladu s ustanovením § 7 odst. 1 věty druhé ZRŘ: *Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou.* Strany mohou

---

¹⁷⁰ Srov. § 7 odst. 1 třetí věta ZRŘ

¹⁷¹ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 380, 381. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁷² Taktéž Rozehnalová sdílí názor, že část rozhodčí doložky obsahující sudý počet rozhodců je od ostatních ustanovení oddělitelná. Blíže: Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 184. ISBN 978-80-7478-004-2

¹⁷³ Srov. § 5 ZRŘ

¹⁷⁴ Srov. § 8 ZRŘ

¹⁷⁵ Rozhodcem nemůže být soudce, asistent soudce, soudce Ústavního soudu, asistent soudce Ústavního soudu ani státní zástupce.

stanovit kvalitativní podmínky pro výběr rozhodce (zpravidla vzdělání, kvalifikaci, funkci, apod.), které jsou pro tuto třetí osobu závazné. *Appointing authority* může být jak osoba fyzická¹⁷⁶, právnická, soud¹⁷⁷ i stálý rozhodčí soud. Podmínkou však je, že tato třetí osoba musí být na stranách nezávislá, čímž se naplňuje princip rovnosti stran sporu¹⁷⁸, který je nutné považovat za *procesní ordre public* v rozhodčím řízení.¹⁷⁹ Tím se dostáváme k problematice tzv. arbitrážních center.

Arbitrážním centrem je soukromá právnická osoba, která zajišťuje konání rozhodčího řízení po stránce administrativní, materiální či ekonomické. Funguje jako servisní organizace a doručovací místo pro samostatné rozhodce *ad hoc*.¹⁸⁰ Pokud si však strany sjednají, aby technické, materiální a jiné zázemí zajišťovalo arbitrážní centrum, pak v rámci principu nestrannosti, nezávislosti a nepodjatosti není možné, aby taková servisní organizace či její člen byl onou třetí osobou (*appointing authority*), která zvolí rozhodce.¹⁸¹ V souladu s ustanovením § 19 odst. 4 ZRŘ nemohou arbitrážní centra (a ani nikdo jiný než stálé rozhodčí soudy) používat při výkonu své činnosti takové označení, které by vyvolávalo klamavou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud, není-li k používání takového označení oprávněn podle jiného právního předpisu nebo mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu. Tohoto ustanovení se do ZRŘ dostalo zákonem č. 19/2012 Sb. (účinnost od 1.4.2012), jehož čl. II odst. 3 zakládá povinnost osobám, které nesplňují podmínky ustanovení § 13 odst. 4 (tedy osoby, jejichž firma obsahuje „arbitrážní“ či „rozhodčí“ nebo dokonce „rozhodčí soud“, aniž by byly stálým rozhodčím soudem), povinnost odstranit nedostatky do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona, tj. do 1.10.2012. I přesto se však nahlédnutím do Veřejného rejstříku¹⁸² setkáme s právníckými osobami mající firmu ve znění

---

¹⁷⁶ Platí totéž, co u jmenování konkrétní osoby rozhodcem. Tedy, pokud si strany zvolí konkrétní osobu, vystavují se tak riziku, že v době vzniku sporu, kdy by tato osoba měla rozhodce určit, nebude *appointing authority* existovat či ztratí schopnost rozhodce jmenovat. Často tak strany určují fyzické osoby podle jejich funkce např. předsedu nějaké instituce, vedoucího pedagoga, předsedu profesní komory apod. Blíže: Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 377. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁷⁷ Srov. § 9 odst. 1 ZRŘ

¹⁷⁸ Srov. § 18 ZRŘ

¹⁷⁹ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 375. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁸⁰ Dostupné online z [poslední návštěva 15.2.2014]: <http://www.arbitrazni-centrum.cz/o-spolecnosti>

¹⁸¹ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 376. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁸² Dostupné online z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

„ARBITRÁŽNÍ A ROZHODČÍ SOUD s.r.o.“, „Arbitrážní a rozhodčí společnost, s.r.o.“, „Rozhodčí centrum a.s.“, „Rozhodčí řízení a výkon rozhodčích nálezů, s.r.o.“, či dokonce „Rozhodčí soud České republiky“, „Rozhodčí soud ve věcech majetkových“, apod. O arbitrážních centrech bude dále zmínka ve Zvláštní části této práce.

Další variantou ustanovení rozhodce je, že rozhodčí doložka vůbec nebude obsahovat jeho určení s tím, že postup jeho ustanovení se bude řídit některými standardizovanými pravidly¹⁸³, a to v souladu s ustanovením § 7 odst. 1 druhé věty ZRŘ: *Rozhodce může být určen (...) způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19 odst. 4.* Pokud se nejedná o pravidla stálého rozhodčího soudu, pak pravidla, jimiž se řídí postup ustanovení rozhodce *ad hoc*, musejí být k rozhodčí smlouvě připojena,¹⁸⁴ a to v plném a pro strany závazném rozsahu.¹⁸⁵ Je tedy možné, aby byl rozhodce *ad hoc* určen za použití pravidel stálého rozhodčího soudu, pokud si takto strany v rozhodčí doložce smluví, přičemž pravidla stálého rozhodčího soudu musejí být taktéž fyzicky připojena¹⁸⁶, a to i přes to, že jsou tyto zveřejněny v Obchodním věstníku¹⁸⁷. Pokud by však rozhodčí doložka pouze odkazovala na pravidla soukromé právnické osoby, která není stálým rozhodčím soudem, v nichž je upraven postup jmenování rozhodců, jsou takové doložky neplatné pro obcházení zákona.¹⁸⁸

V případě, že strany v rozhodčí doložce neurčí rozhodce ani způsob jeho ustanovení, pak se užije postupu stanoveného zákonem, tzn., že každá strana jmenuje jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího rozhodce.¹⁸⁹ *Bělohlávek* se dále zmiňuje i o jiných postupech, např. výběru rozhodce losem, či kombinacích všech výše uvedených postupů.¹⁹⁰

Jak již bylo uvedeno, druhou variantou je institucionální rozhodčí řízení, které je důsledkem toho, že strany si v rozhodčí doložce neurčí, že jejich spor

---

¹⁸³ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 370. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁸⁴ Srov. § 19 odst. 4 ZRŘ

¹⁸⁵ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 378. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁸⁶ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 703. ISBN 978-80-7179-342-7

¹⁸⁷ Srov. § 13 odst. 2 a 3 ZRŘ

¹⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2011, sp.zn. 23 Cdo 4112/2009. Dostupný online z: www.nsoud.cz

¹⁸⁹ Srov. § 7 odst. 2 ZRŘ

¹⁹⁰ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 371. ISBN 978-80-7179-342-7

bude řešit rozhodce *ad hoc*, nýbrž stálý rozhodčí soud, který je soukromou, nikoliv veřejnou osobou.¹⁹¹

Na základě novely ZRŘ provedené zákonem č. 19/2012 Sb. (účinnost od 1.4.2012) je v současnosti poměrně snadné vyjmenovat stálé rozhodčí soudy v České republice – formálně existují tři, jsou jimi: Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, jakožto jediný univerzální rozhodčí soud,¹⁹² Burzovní soud při Burze cenných papírů Praha, a.s.¹⁹³ a Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno¹⁹⁴. Novelizováno bylo (mimo jiné) ustanovení § 13 odst. 1 ZRŘ, které říká, že *stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení jiný zákon výslovně připouští*. Důvodem pro novelu tohoto ustanovení, dle důvodové zprávy k zákonu č. 19/2012 Sb., bylo to, že se objevovaly různé výklady původního ustanovení.¹⁹⁵ Není se čemu divit, když původní ustanovení znělo: *Stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze na základě zákona*. Jsou však možné dva výklady toho, co se rozumí termínem „*na základě zákona*“: Za prvé je tím míněno zřízení stálého rozhodčího soudu zvláštním zákonem a za druhé je možné toto vykládat tak, že zákon umožňuje vznik stálých rozhodčích soudů na základě soukromoprávního úkonu podle jakéhokoli zákona, např. na základě ObchZ vznikne akciová společnost či společnost s ručením omezeným aj., které budou působit jako stálé rozhodčí

---

¹⁹¹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 15. července 2002, sp.zn. IV. ÚS 174/2002. Dostupný online z: www.usoud.cz/

¹⁹² Což vyplývá z Řádu tohoto stálého rozhodčího soudu (srov. § 1 Řádu). Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky může tedy rozhodovat vešker arbitrabilní spory na základě platné rozhodčí smlouvy. Dostupný z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.soud.cz/rady/rad-rozhodciho-soudu-01-07-2012>

¹⁹³ Jedná se o stálý rozhodčí soud působící při společnosti Burza cenných papírů Praha, a.s., který má pravomoc rozhodovat spory z obchodů na regulovaném trhu organizovaném burzou a z vypořádání těchto obchodů, spory z obchodů v mnohostranném obchodním systému provozovaném burzou a z vypořádání těchto obchodů, spory z ostatních obchodů s investičními nástroji nebo komoditami, spory z podnikání na kapitálovém, peněžním, pojišťovacím trhu a trhu penzijního připojištění, pokud se na tom strany dohodnou v platné rozhodčí smlouvě nebo je jejich dohoda patrná z jejich písemných projevů v zahájeném rozhodčím řízení. Dostupné online z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.bcpcz.cz/dokument.aspx?k=BRS-zakladni-informace>

¹⁹⁴ Tento rozhodčí soud je oprávněn projednávat a rozhodovat spory z obchodů uzavřených na Českomoravské komoditní burze Kladno, na Obchodní burze Hradec Králové a na Plodinové Burze Brno, dále též spory z mimoburzovních obchodů, jejichž předmětem jsou komodity, jimiž se na uvedených burzách obchoduje. Pravomoc tohoto rozhodčího soudu vyplývá buď z mezinárodní smlouvy, platné rozhodčí smlouvy, anebo z písemných projevů stran v zahájeném rozhodčím řízení. Srov. § 1 odst. 1, 2, 4 Řádu Rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze Kladno a Pravidla o nákladech rozhodčího řízení a znaleckého řízení. Dostupné online z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.cmkbk.cz/wp-content/uploads/2011/10/Rad-RS.pdf>

¹⁹⁵ Zákon č. 19/2012 Sb. včetně důvodové zprávy dostupný z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=371&CT1=0>

soudy.¹⁹⁶ Raban k tomuto uvádí, že: „*Dikci zákona, že stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny „pouze na základě zákona“ zcela zřejmě nelze interpretovat tak, že by chtěl zákonodárce pouze vyloučit právnické osoby zřízené v rozporu se zákonem. Takové zřízení právnických osob by bylo nulitní, neboť by nikdy nenabýly právní subjektivity.*“¹⁹⁷

Z hlediska formulace obsahu rozhodčí doložky je volba stálého rozhodčího soudu v mnohém výhodnější oproti výběru rozhodce *ad hoc*. Předně, není nutné, aby strany vymezili pravidla pro postup řízení neb s ohledem na ustanovení § 13 odst. 3 ZRŘ platí, že pokud si strany neujednaly jinak, podrobily se řádu či statutu (platnému ke dni zahájení řízení) stálého rozhodčího soudu, kteréžto musejí být uveřejněny v Obchodním věstníku¹⁹⁸. Pokud vydávají arbitrážní centra řády a pravidla řízení¹⁹⁹ a strany tyto akceptují formou uvedenou výše, pak nejde o statuty a řády ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ, nýbrž o procesní dohodu o postupu v řízení, které jsou součástí rozhodčí doložky.²⁰⁰ Dále, oproti rozhodčímu řízení *ad hoc*, ve kterém hrozí riziko ztráty způsobilosti rozhodce, vzdání se funkce, apod. (jak bylo uvedeno výše) a tedy i riziko neplatnosti rozhodčí doložky, institucionalizované rozhodčí řízení zajišťuje to, že pokud se rozhodce stane nezpůsobilým, pak je nahrazen jiným rozhodcem vybraným ze seznamu rozhodců vedeným stálým rozhodčím soudem, což je dáno i tou skutečností, že rozhodnutí jsou rozhodcem vydávána jménem stálého rozhodčího soudu, naproti tomu v řízení *ad hoc* je rozhodnutí vydáno jménem rozhodce *ad hoc*. Neméně významná výhoda je spatřována v administrativním zázemí, kterým stálé rozhodčí soudy disponují, na rozdíl od rozhodců *ad hoc*, přičemž těm je často poskytováno zázemí arbitrážními centry, avšak není vyloučeno, aby jej rozhodcům *ad hoc* poskytoval stálý rozhodčí soud na základě dohody uzavřené

---

¹⁹⁶ Trávníčková, S. Zřizování stálých rozhodčích soudů v České republice [online]. Server epravo.cz, 2.5.2008. Dostupné online z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zrizovani-stalych-rozhodcich-soudu-v-ceske-republice-54315.html?mail>

¹⁹⁷ Raban P., Soukromé rozhodčí soudy a stanné rozhodčí řízení. Právní rádce, 2005, č. 11, s. 5

¹⁹⁸ Srov. § 13 odst. 2 ZRŘ. Obchodní věstník dostupný online: <http://ov.gov.cz/>

¹⁹⁹ Obchodní společnost, která není stálým rozhodčím soudem, ale přitom vykonává veškeré funkce stálého rozhodčího soudu (vydává statuty a řády, včetně pravidel o nákladech řízení a odměňování rozhodců, jmenuje rozhodce, přijímá rozhodčí žaloby, atd.), svojí činností obchází ustanovení § 13 ZRŘ. Rozhodčí smlouva uzavřená ve prospěch takového subjektu je neplatná pro obcházení zákona. Byl-li rozhodce jmenován na základě neplatné rozhodčí smlouvy, není povolán k rozhodování, a tudíž je z rozhodování vyloučen. Blíže: Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. října 2006, sp.zn. 37 Cm 127/2005. Převzato z: Fotul, P. Neplatnost rozhodčí smlouvy, vyloučení rozhodce. Bulletin advokacie, 2010, č. 7-8, s. 54-56. O této problematice bude dále pojednáno ve Zvláštní části.

²⁰⁰ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 454. ISBN 978-80-7179-342-7

mezi rozhodcem *ad hoc* a stálým rozhodčím soudem.²⁰¹ Samozřejmě i v tomto případě půjde o řízení *ad hoc*, ve kterém vydá rozhodce rozhodnutí svým jménem, a to i přes to, že se samotné rozhodčí řízení může odehrávat v prostorách stálého rozhodčího soudu.

Rozdílem rozhodčího řízení u stálého rozhodčího soudu oproti řízení *ad hoc* je *de iure* zahájení řízení. V řízení institucionalizovaném je rozhodčí řízení zahájeno dnem, kdy žaloba došla stálému rozhodčímu soudu, naproti tomu v řízení *ad hoc* je řízení zahájeno dnem, kdy byla žaloba doručena přímo rozhodci *ad hoc*. Za předpokladu, že doručovacím místem a administrativním zázemím pro řízení *ad hoc* je arbitrážní centrum, pak řízení není zahájeno dnem doručení žaloby do této servisní organizace, ale dnem, kdy byla žaloba doručena rozhodci neb v řízení *ad hoc* je možné v rozhodčí doložce sjednat pouze pravomoc rozhodce (rozhodců), nikoliv pravomoc servisní organizace, a pokud by rozhodčí doložka sjednávala pravomoc nějakého arbitrážního centra, které není stálým rozhodčím soudem, pak bude taková rozhodčí doložka neplatná.²⁰²

Při formulaci rozhodčí doložky ve prospěch stálého rozhodčího soudu je vhodné dbát na uvedení správného názvu stálého rozhodčího soudu. Pokud však stálý rozhodčí soud nebude správně označen, resp. označen neurčitě, nelze dovodit neplatnost rozhodčí doložky, nýbrž to, že jde o ujednání pravomoci rozhodců *ad hoc*.²⁰³ Určení rozhodců *ad hoc* následně proběhne v intencích ustanovení § 7 odst. 2 ZRŘ, tedy každá strana zvolí jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího rozhodce.

Můžeme se setkat s takovými rozhodčími doložkami, které lze označit za alternativní či kombinované zakládající pravomoc buď více stálých rozhodčích soudů či většího počtu rozhodců, přičemž ustanoven má být pouze jeden; rozhodčí doložky zakládající pravomoc rozhodce *ad hoc* i stálého rozhodčího soudu; zakládající pravomoc jak rozhodce či stálého rozhodčího soudu, tak i soudu obecného s tím, že volbu provede žalobce. Takové rozhodčí doložky bychom nejspíše neshledaly za neplatné, naopak, v praxi *de facto* mohou být velmi pragmatičtější a praktičtější.²⁰⁴

---

²⁰¹ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 455, 456. ISBN 978-80-7179-342-7

²⁰² Tamtéž, s. 460.

²⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2007, sp.zn. 32 Odo 95/2006. Dostupné online z: www.nsoud.cz

²⁰⁴ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 182, 183. ISBN 978-80-7478-004-2

ZVLÁŠTNÍ ČÁST: ROZHODČÍ DOLOŽKY VE SPOTŘEBITELSKÝCH SMLOUVÁCH

To, co platí pro rozhodčí doložky obecně, platí též pro rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách, avšak s určitými modifikacemi, které do ZRŘ přinesla novela provedená zákonem č. 19/2012 Sb. (dále jen „Novela“), a dále s modifikacemi, které v rámci ochrany spotřebitele přináší právo EU, a o kterých bude pojednáno v této části práce.

1. Úvod do problematiky

V českém právním prostředí, resp. v tuzemské právní praxi, donedávna nebylo pochyb o tom, že rozhodčí doložky mohou existovat též ve spotřebitelských smlouvách. V posledních několika letech se však objevovaly diskuze (vzhledem k připravované Novele), zda spotřebitelské spory z rozhodčího řízení zcela nevyločit. V souvislosti s tím se odehrávalo něco, co bychom mohli velmi expresivně nazvat jako „*frontální útok na rozhodčí doložky ve prospěch arbitrážních center*“. Prvním takovým „útokem“ bylo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. května 2009, č.j. 12 Cmo 496/2008-28, potvrzené rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. května 2011, sp.zn. 31 Cdo 1945/2010, které zasáhlo do recentní judikatury²⁰⁵ týkající se platnosti rozhodčích doložek arbitrážních center, když právní větou řekl, že: „*Neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce (rozhodců) ad hoc anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen odkazuje ohledně výběru rozhodce (rozhodců) a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona a odkazuje na tuto právnickou osobou stanovené statuty a řády ke jmenování a výběru rozhodců, jakož i způsobu vedení rozhodčího řízení a stanovení pravidel o nákladech řízení, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona.*“²⁰⁶ Následovala situace, kdy docházelo

²⁰⁵ Například usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2008, sp.zn. 32 Cdo 2282/2008, dostupné online z: www.nsoud.cz; usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 23. června 2005, sp.zn. III. ÚS 84/05, dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁰⁶ Lisse, L. K retroaktivitě judikatury aneb modelový příklad judikátu Vrchního soudu v Praze týkající rozhodčího řízení [online]. Server elaw.cz, 7.9.2010. Dostupný online z [poslední návštěva

paušalizovaně k zastavování exekucí a výkonu rozhodnutí a popírání pohledávek v insolvenčních řízeních z důvodu nulity rozhodčích nálezů na základě neplatných rozhodčích doložek, přičemž věřitel, který respektoval ustálenou judikaturu a byl tak v dobré víře, nyní ztratil možnost vymoci své pohledávky neb tyto se ve většině případů staly promlčené. K této problematice *Lisse* podal poměrně pádnou argumentaci, když uvedl, že při zkoumání planosti rozhodčí doložky je rozhodce povinen aplikovat judikaturu „vyšší právní síly a relevance“, a to v návaznosti na ustanovení § 14 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, na základě kterého je Nejvyšší soud ČR oprávněn prostřednictvím své rozhodovací činnosti unifikovat judikaturu soudů nižších stupňů. Pokud tedy konstantní judikatura Nejvyššího soudu ČR²⁰⁷ opakovaně dovozovala možnost takového způsobu jmenování (určení) v rozhodčí doložce předem nekonkretizovaného rozhodce (rozhodců), pak s ohledem na ústavněprávní postuláty zásady právní jistoty a předvídatelnosti rozhodnutí by judikatura neměla působit retroaktivně na rozhodčí doložky uzavřené mezi stranami před 28. květnem 2009²⁰⁸, kdy byl citovaný judikát Vrchního soudu v Praze vyhotoven, či před 25. červnem 2009, kdy byl tento zřejmě publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek,²⁰⁹ případně před 11. květnem 2011, kdy bylo vydáno sjednocující Stanovisko Nejvyššího soudu.²¹⁰

Autorka této práce se domnívá (vědoma si, že NOZ v době výše uvedeného judikurního rozhodnutí nebyl účinný), že výrok o absolutní neplatnosti rozhodčích doložek odkazujících ohledně výběru rozhodce a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem, není správný, a to s ohledem na to, že na právní jednání je třeba spíše

---

1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/k-retroaktivite-judikatury-aneb-modelovy-priklad-judikatu-vrchniho-soudu-v-praze-tykajici-rozhodciho-rizeni>

²⁰⁷ Autor zde odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2008, sp.zn. 32 Cdo 2282/2008, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna 2008, sp.zn. Odo 135/2006.

²⁰⁸ Toto datum považuje za určující též Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 27. září 2011, sp.zn. 44 Co 246/2010., citovaný též v kapitole 1.3.2. Citováno z: *Lisse, L. Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012 – díl druhý* [online]. Server *elaw.cz*, 7.9.2010. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-dil-druhy>

²⁰⁹ Autor k tomuto datu uvádí, že předmětný judikát byl v tento den vydán, nikoliv vyhotoven. Autorka této práce se tedy domnívá, že vydáním byla míněna publikace v tzv. „Zelené sbírce“, avšak autorce se toto tvrzení nepodařilo potvrdit, resp. zjistit přesný datum publikace v Zelené sbírce. Blíže: *Lisse, L. K retroaktivitě judikatury aneb modelový příklad judikátu Vrchního soudu v Praze týkající rozhodčího řízení* [online]. Server *elaw.cz*, 7.9.2010. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/k-retroaktivite-judikatury-aneb-modelovy-priklad-judikatu-vrchniho-soudu-v-praze-tykajici-rozhodciho-rizeni>

²¹⁰ *Lisse, L. Je overruling v oblasti rozhodčího řízení ústavní?* [online]. Server *elaw.cz*, 25.5.2011. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/je-overruling-v-oblasti-rozhodciho-rizeni-ustavni>

hledět jako na platné než jako neplatné²¹¹, nad to, určení počtu i osob rozhodců či stanovení způsobu, jak se počet i osoby rozhodců určují, není ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 podstatnou či obligatorní náležitostí smlouvy. Obligatorní náležitostí je však projevená vůle stran podřídít řešení sporu rozhodci či stálému rozhodčímu soudu namísto civilního soudu. Určení rozhodce (rozhodců) s odkazem na pravidla a řády soukromých právnických osob, je *naturalia negotii*, přičemž, pokud je taková část shledána za neplatnou, pak lze tuto od ostatního obsahu právního jednání oddělit ve smyslu ustanovení § 41 OZ či § 576 NOZ, a rozhodčí doložka by byla platně sjednána s tím, že neobsahuje určení počtu a osob rozhodců ani způsob jejich určení, a tyto se budou řídit zákonným postupem ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 ZRŘ. Autorka dále poukazuje na skutečnost, že se v citovaném rozhodnutí nedostatečně vypořádal s odůvodněním, resp. argumentací, proč je právě v tomto způsobu určení rozhodce *ad hoc* shledáno obcházení zákona, když soud se omezil pouze na jeho konstatování bez jakéhokoliv bližšího odůvodnění. Pakliže je shledán rozpor s ustanovením § 13 ZRŘ (stále rozhodčí soudy mohou vydávat své statuty a řády), pak lze dospět k závěru, že toto ustanovení (ve smyslu vydávání statutů a řádů) jest ustanovením dispozitivním, lze se od něj odchýlit, což plyne ze slova „mohou“, a v tomto ustanovení není stanoven zákaz jiným soukromoprávním osobám vydávat statuty a řády, ani zde není uvedeno, že „jen“ stále rozhodčí soudy mohou vydávat své statuty a řády. Pakliže byl tedy změněn právní názor judikovaný od účinnosti ZRŘ do roku 2009, tj. 13 let, pak tento měl být řádně odůvodněn. Dále se autorka domnívá, že pakliže jsou rozhodčí nálezy shledávány nulitními na základě (dle citovaného judikátu označených) absolutně neplatných rozhodčích doložek, pak by soudy měly při svých rozhodnutích v daných případech věc podrobit testu proporcionality, zejména s ohledem na v dobré víře nabytá práva, princip právní jistoty, dobré mravy, předvídatelnost práva a zákaz retroaktivity, a dále každý případ pečlivě zkoumat neb fakt, že v dané věci bylo zainteresováno arbitrážní centrum nemusí nutně znamenat absolutní neplatnost rozhodčí doložky dle citované judikatury, když nebylo vyloučeno, aby arbitrážní centra působila jakožto *appointing authority*. Ústavní soud ČR se vyjádřil ke změně judikatury v usnesení ze dne 10. prosince 2013, sp.zn. Pl. ÚS 45/13²¹²: „*Judikatura nemůže být bez vývoje a není vyloučeno, aby (a to i při nezměněné právní úpravě) byla*

---

²¹¹ Srov. § 574 NOZ

²¹² Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz

nejen doplňována o nové interpretační závěry, ale i měněna. (...) Ke změně rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi nejvyšší soudní instance povolane i k sjednocování judikatury nižších soudů, je ovšem třeba přistupovat opatrně a při posuzování jednotlivých případů tak, aby nebyl narušen princip předvídatelnosti soudního rozhodování a aby skrze takovou změnu nebyl popřen požadavek na spravedlivé rozhodnutí ve smyslu respektu k základním právům účastníků řízení. Je povinností soudů přistupovat ke změně judikatury nejen opatrně a zdrženlivě (tj. výlučně v nezbytných případech opodstatňujících překročení principu předvídatelnosti), ale též s důkladným odůvodněním takového postupu jeho součástí nezbytně by mělo být přesvědčivé vysvětlení toho, proč vzdor očekávání respektu k dosavadní rozhodovací praxi, bylo rozhodnuto jinak.“

Vzhledem k tomu, že problematika rozhodčích doložek ve prospěch arbitrážních center se týkala též spotřebitelských sporů, které však nebyly v ZRR zvláště upraveny, vyvstala potřeba provést revizi tohoto zákona Novelou, o které bude pojednáno ve 2. kapitole Zvláštní části.

1.1. Spotřebitel a jeho ochrana

Pokud je Zvláštní část této práce věnována rozhodčím doložkám ve spotřebitelských smlouvách, pak je nezbytné vymezit základní pojmy a smysl právní úpravy tuzemské i unijní zabývající se spotřebitelem, jeho ochranou, podnikatelem či dodavatelem a vzájemnými vztahy spotřebitelů a podnikatelů (spotřebitelské vztahy), které jsou realizované prostřednictvím spotřebitelských smluv (*consumer contract*).

Právo na ochranu spotřebitele bylo objeveno teprve v 60. letech 20. století, jakožto reakce na excesy konzumní společnosti. V této době též započaly v USA první snahy o právní regulaci ochrany spotřebitele, v Evropě teprve v 70. letech 20. století.²¹³ Právní úprava vychází z té premisy, že spotřebitel, jakožto slabší smluvní strana znevýhodněná v právním vztahu vzhledem ke své nezkušenosti či neznalosti, musí být chráněn před obratností obchodníků, tedy profesionálů v oboru. Vzhledem k nerovnému postavení stran

---

²¹³ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 451. ISBN 978-80-7400-108-6

tohoto speciálního právního vztahu se právo snaží nerovnováhu vyrovnat právními prostředky ve prospěch a na ochranu spotřebitele, přičemž jsou tak od obecného práva stanoveny odchylky právě pro spotřebitelské vztahy. Tuto ochranu však nelze považovat za obranu proti lehkomyšlnosti a neodpovědnosti spotřebitele.²¹⁴

1.1.1. Tuzemská právní úprava

V tuzemském právním prostředí je ochrana spotřebitele realizována ve dvou rovinách, a to v rovině veřejnoprávní a soukromoprávní. Veřejnoprávní ochrana je představována především zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, dále zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, jakož i řadou dalších, např. zákonem o České obchodní inspekci, zákonem o cenách, aj. Soukromoprávní ochrana je upravena normami soukromého práva, tedy OZ a NOZ. Rozdílem mezi těmito rovinami je to, že soukromoprávní je ochranou převážně následnou, kdežto veřejnoprávní převážně preventivní.²¹⁵ Dále bude pojednáno pouze o soukromoprávní ochraně.

Pro soukromé právo je charakteristické rovné postavení stran, čemuž však nevyhovuje situace, kdy na jedné straně stojí spotřebitel a na druhé straně podnikatel neb zde jde sice formální rovnost stran, avšak fakticky je spotřebitel slabší stranou, když je často omezen ve vyjednávání kontraktačního procesu na pouhou akceptaci návrhu podnikatele. Základem ochrany spotřebitele je tedy vyvážení nerovného postavení spotřebitele a podnikatele a poskytnutí zvýšené ochrany spotřebiteli, které se mu v obecné úpravě občanského práva nedostává.²¹⁶

Jak již bylo uvedeno výše, soukromoprávní ochrana je realizována především OZ a NOZ, které zpracovávají příslušné směrnice EU. Ustanovení § 52 OZ rozumí spotřebitelskou smlouvou smlouvu kupní, o dílo a jiné smlouvy za předpokladu, že smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel. Spotřebitel je v OZ definován dvojím způsobem. Za prvé: *spotřebitel je charakterizován jako fyzická osoba nejednající při uzavírání*

²¹⁴ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 451. ISBN 978-80-7400-108-6

²¹⁵ Fiala, J., Kindl, M. et al. Občanské právo hmotné. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 436 - 439. ISBN 978-80-7380-228-8

²¹⁶ Kotoučová, J. K pojmu „spotřebitel“ v české právní úpravě. Aplikované právo, 2006, č. 1, s. 57, 58. Dostupné online z [poslední návštěva 11.3.2014]: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/43.pdf>

a plnění smlouvy v rámci své obchodní či podnikatelské činnosti či v rámci samostatného výkonu povolání (§ 52 odst. 3 OZ), za druhé: je spotřebitelem fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti (§ 54a odst. 4 písm. c) OZ). Naproti tomu dodavatel je tou osobou, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti (§ 52 odst. 2 OZ).

Soukromoprávní ochrana je dále realizována v ustanovení § 1810 NOZ a následujících, když spotřebitelské smlouvy jsou definovány jako ty smlouvy, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel. V souladu s ustanovením § 419 NOZ je spotřebitelem *každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná*. Podnikatel je definován v ustanovení § 420 NOZ jako ten, *kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*. Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, *popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele*.

Spotřebitelská smlouva (*consumer contract*) neoznačuje další smluvní typ, jako třeba kupní smlouva, příkazní smlouva, darovací smlouva, apod., ale jde o takovou smlouvu, která je specifická svými stranami, tedy podnikatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé. Vzhledem k tomu, že spotřebitelská smlouva je tak termínem nepřesným, NOZ tuto označuje jako „smlouvu uzavíranou se spotřebitelem“ s legislativní zkratkou „spotřebitelská smlouva“.

Nástroje sloužící k vyrovnání ochrany spotřebitele lze rozdělit do tří základních kategorií: právo na informace, resp. povinnost podnikatele informovat spotřebitele o všech skutečnostech důležitých pro rozhodnutí uzavřít či neuzavřít smlouvu; právo na odstoupení od smlouvy; nepřipustnost zákonem uvedených ujednání, a za předpokladu, že tyto byly sjednány, dovození jejich neúčinnosti.²¹⁷ Typickým projevem ochrany v soukromoprávní rovině je zákaz nekalých podmínek (*unfair terms*), který je nutno vykládat jako konkretizaci zásady

---

²¹⁷ Kotoučová, J. K pojmu „spotřebitel“ v české právní úpravě. Aplikované právo, 2006, č. 1, s. 58, 59. Dostupné online z [poslední návštěva 11.3.2014]: <http://www.aplikovanepраво.cz/clanky-pdf/43.pdf>

jednostranné kogentnosti vyjádřené v ustanovení § 55 odst. 1 OZ či § 1812 a 1813 NOZ tím, že se smluvní strany nemohou odchýlit od zákonných ustanovení v neprospěch spotřebitele.²¹⁸

Vzhledem ke skutečnosti, že spotřebitelské právo je v tuzemské právní úpravě ovlivněno zejména unijními směrnici a jejich transpozicemi, lze za důležitý mezník spotřebitelského práva v českém právním prostředí označit vstup České republiky do EU.

1.1.2. Právní úprava EU

Na základě článku 169 SFEU *přispívá EU k podpoře zájmů spotřebitelů a zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele, zejména k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.* K naplnění této spotřebitelské politiky EU byla přijata řada směrnic, které byly zapracovány do tuzemské právní úpravy. Jedná se zejména o:

- Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory.
- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (*timeshare*), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně.

---

²¹⁸ Slováček, D. Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2009, č. 7-8, s. 46.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

1.2. Zneužívající klauzule, aneb Nekalá rozhodčí doložka

Z výše uvedených směrnic je pro tuto práci nejvýznamnější Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice“), které bude věnován následující výklad týkající se nekalých rozhodčích doložek či zneužívajících klauzulí.

Na úvod je třeba říci, že český překlad Směrnice není příliš zdařilý. Článek 3 Směrnice vymezuje, co se rozumí nepřiměřenými podmínkami. V originálním znění²¹⁹: „1. A contractual term which has not been individually negotiated shall be regarded as unfair if, contrary to the requirement of good faith, it causes a significant imbalance in the parties' rights and obligations arising under the contract, to the detriment of the consumer. 2. A term shall always be regarded as not individually negotiated where it has been drafted in advance and the consumer has therefore not been able to influence the substance of the term, particularly in the context of a pre-formulated standard contract. (...) 3. The Annex shall contain an indicative and non-exhaustive list of the terms which may be regarded as unfair.“ Oficiální český překlad²²⁰ citovaného ustanovení Směrnice: „1. Smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. 2. Podmínka je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou. (...) 3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek, které mohou být pokládány za nepřiměřené.“ Ustanovení čl. 3 odst. 1 Směrnice je klíčové s ohledem na skutečnost, že stanoví,

²¹⁹ Dostupné online z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:EN:HTML>

²²⁰ Dostupné online z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:cs:HTML>

co je považováno za nepřiměřené podmínky, resp. zneužívající klauzuli, a proto by překlad měl být co možná nejpřesnější. Správný překlad tohoto ustanovení je: „*Smluvní podmínka (ujednání), která nebyla individuálně sjednána, je považována za zneužívající (nekalou), jestliže v rozporu s požadavkem dobré víry způsobuje značnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi stran vyplývajícími ze smlouvy v neprospěch spotřebitele.*“

Směrnice tedy definuje zneužívající klauzuli (či nepřiměřenou podmínku) jako smluvní ustanovení, které nebylo individuálně projednané, a jestliže v rozporu s požadavkem dobré víry vytváří v neprospěch spotřebitele výraznou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi stran vyplývající ze smlouvy. Což znamená, že jsou zde stanoveny tři prvky zneužívajících klauzulí, a to:

1. klauzule individuálně neprojednané
2. princip dobré víry
3. nerovnováha mezi právy a povinnostmi v neprospěch spotřebitele.²²¹

Příloha Směrnice v odst. 1 písm. q) stanoví, že zneužívající klauzulí (nepřiměřenou smluvní podmínkou) je též *podmínka, jejímž cílem nebo následkem je zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli.*

Ustanovení čl. 6 odst. 1 Směrnice dále stanoví povinnost členským státům do svého právního řádu uzákonit to, že zneužívající klauzule nejsou pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, pokud může smlouva nadále existovat bez zneužívající klauzule, tzn., pokud je zneužívající klauzule od ostatního obsahu oddělitelná.

Je třeba upozornit na skutečnost, že členské státy EU nemají povinnost provést doslovnou transpozici směrnic, když směrnice slouží toliko k harmonizaci práva členských států EU. Avšak povinností členského státu na základě ustanovení čl. 288 SFEU je provést transpozici tak, aby bylo dosaženo výsledku, o který směrnice usiluje. Sama Směrnice ve své preambuli uvádí, že by členským státům měla být ponechána možnost, aby zajistily spotřebitelům vyšší úroveň ochrany prostřednictvím přísnějších vnitrostátních ustanovení, než jsou

---

²²¹ Pelikánová, I. České právo, Evropa a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 17.

ustanovení této směrnice, *a contrario* je zakázáno ve vnitrostátní úpravě uzákonit standardy ochrany spotřebitele nižší, než které zakládá Směrnice. Pokud by však transpozice směrnic do vnitrostátního práva nebyla úplná co do svého výsledku, pak existuje mechanismus aplikační přednosti práva EU před vnitrostátním právem, který *de facto* znamená, že soudy mají povinnost respektovat přednost práva EU a řídit se interpretací směrnic Soudního dvora EU, což je výsledkem vlastnosti směrnic, resp. jejich nepřímého účinku, jak bylo pojednáno v Obecné části této práce v kapitole 1.3.2. Netřeba opakovat přímý účinek směrnic zmíněný v téže kapitole.

1.2.1. Právní úprava v OZ

Je třeba poukázat na skutečnost, že ustanovení § 56 OZ přejímá text směrnice, avšak neúplně, když nepřiměřená smluvní ujednání, která spotřebitelská smlouva nesmí obsahovat, staví pouze na dvou prvcích, nikoliv na třech, a to na principu dobré víry a nerovnováze mezi právy a povinnostmi, avšak chybí zde kritérium individuálně neprojednané klauzule. I přesto, že ustanovení § 56 odst. 3 OZ stanoví pouze demonstrativní výčet nepřipustných smluvních ujednání ve spotřebitelských smlouvách („*nepřipustná jsou zejména smluvní ujednání, která ...*“), domnívám se, že ustanovení odst. 1 písm. q) přílohy Směrnice měl být do tohoto ustanovení převzato, čímž by se soudům dostala indicie o tom, že i rozhodčí doložka může být posouzena jako zneužívající klauzule či nepřiměřené smluvní ujednání za podmínky splnění tří definičních prvků obsažených v ustanovení čl. 3 odst. 1 Směrnice.

1.2.2. Právní úprava v NOZ

NOZ poměrně nesystematicky Směrnici přebírá, dokonce obsahuje i ustanovení odst. 1 písm. q) přílohy Směrnice, avšak zkresleně.²²²

Co se týká prvního kritéria (klauzule individuálně neprojednané), tyto upravuje v ustanovení § 1798 a násl. NOZ s marginální rubrikou „Smlouvy uzavírané adhézním způsobem“. Je však otázkou, zda se tato úprava vztahuje na

---

²²² Pelikánová, I. České právo, Evropa a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 18.

spotřebitelské smlouvy, když úprava smluv uzavíraných se spotřebitelem na úpravu smluv uzavíraných adhézním způsobem nijak neodkazuje, avšak, vzhledem k tomu, že úprava operuje s pojmem „slabší strana“, kterou spotřebitel nepochybně je, lze se domnívat, že úprava smluv uzavíraných adhézním způsobem se vztahuje též na smlouvy uzavírané se spotřebitelem, potažmo tedy i na rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách.

Prakticky je ve výše uvedeném ustanovení řečeno, že ustanovení o smlouvách uzavíraných adhézním způsobem platí pro každou smlouvu, pokud byly základní podmínky sjednány jednou ze smluvních stran (podnikatelem), aniž by druhá slabší strana (spotřebitel) měla skutečnou příležitost obsah základních podmínek ovlivnit. Typicky se jedná o formulářové předem připravené smlouvy, u kterých nedochází mezi kontrahenty k vyjednávání, a které jsou postaveny na principu „take it or leave“.²²³

Poměrně diskutabilní je ustanovení § 1800 NOZ, které říká: *Obsahuje-li smlouva uzavřená adhézním způsobem doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod, zejména odchyluje-li se smlouva závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek ujednávaných v obdobných případech, je doložka neplatná. Vyžaduje-li to spravedlivé uspořádání práv a povinností, soud rozhodne obdobně podle § 577.* Ve smyslu ustanovení § 577 NOZ soud změnil rozsah ujednání stran tak, aby tento odpovídal spravedlivému uspořádání práv a povinností, přičemž není vázán návrhy stran.

Co se týká druhého kritéria (princip dobré víry), ustanovení § 1813 NOZ toto nijak nereflektuje, spíše jej nahrazuje požadavkem přiměřenosti. Reflektuje pouze třetí kritérium (nerovnováha práva a povinností v neprospěch spotřebitele), a to pouze jako vyvrátitelnou domněnku („*má se za to*“).

Jak již bylo uvedeno, NOZ přebírá ustanovení odst. 1 písm. q) přílohy Směrnice, avšak zkresleně, když v ustanovení § 1814 písm. j) stanoví, že *se zvláště zakazují ujednání, která zbavují spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný procesní prostředek či mu v uplatnění takového práva brání, nebo ukládají spotřebiteli povinnost uplatnit právo výlučně u rozhodčího soudu nebo rozhodce, který není vázán právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.* K tomuto Pelikánová dodává, že by byla vhodnější formulace, že *se*

---

²²³ Bezouška, P. Co je adhézní smlouva. Dostupné online z [poslední návštěva 11.3.2014]: <http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/382-co-je-to-adhezni-smlouva/>

zvláště zakazují „ujednání zbavující práva soudní žaloby nebo ztěžující výkon tohoto práva, zejména...“²²⁴

Je třeba upozornit na to, že sama skutečnost, že smlouva byla mezi podnikatelem a spotřebitelem uzavřena adhézním způsobem, nemusí vždy nutně znamenat, že spotřebitelská smlouva nebyla individuálně projednána neb adhézní smlouva může obsahovat některá ujednání, která byla individuálně projednána. Z toho plyne, že individuálně neprojednané klauzule nejsou totožné s adhezními smlouvami.²²⁵

1.2.3. Rozhodovací praxe Soudního dvora EU

Soudní dvůr ponechává posouzení nekalosti smluvních ujednání na národních soudech, které jsou k tomu vybavené skutkovými a právními znalostmi o okolnostech případů. *A priori* nejsou tedy všechny rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách neplatné, avšak rozhodnutí o jejich platnosti je na národním soudu, který však posouzení musí učinit *ex officio*.²²⁶

Soudní dvůr EU rozsudku ve věci C-40/08 (Asturcon Telecomunicaciones SL vs. Cristina Rodríguez Nogueira) dovedl, že Směrnice *musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, vydaného bez účasti spotřebitele, musí, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, i bez návrhu posoudit nepřiměřenost rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem, je-li podle vnitrostátních procesních pravidel možné provést takové posouzení v rámci obdobných řízení na základě vnitrostátního práva. Jde-li o nepřiměřenou doložku, přísluší tomuto soudu vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou doložkou vázán.* Dále konstatoval, odkazujíc na svá předchozí rozhodnutí, že Směrnice vychází z té myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týká vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což jej vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem

²²⁴ Pelikánová, I. České právo, Evropa a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 18.

²²⁵ Pelikánová, I. České právo, Evropa a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 17.

²²⁶ Nový, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings. 1. edition. Brno: Masaryk University, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1

vyhotoveným podnikatele bez toho, aby mohl ovlivnit obsah smlouvy. Ustanovení Směrnice, které říká, že zneužívající klauzule jsou pro spotřebitele nezávazné, jest ustanovením kogentním.

Stanovisko generálního advokáta – Tizzano – ve věci C-168/05 (Elisa María Mostaza Claro vs. Centro Móvil Milenium SL) dále vykládá Směrnici v tom smyslu, že *ochrana spotřebitele vyžaduje, aby vnitrostátní soud, kterému byla předložena žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu, mohl posoudit nekalost rozhodčí doložky a prohlásit rozhodčí nález za neplatný z důvodu rozporu s veřejným pořádkem, a to i v případě, kdy vada nebyla spotřebitelem namítnuta v průběhu rozhodčího řízení a poprvé byla uplatněna v rámci žaloby na neplatnost.*

Soudní dvůr EU v rozsudku ve věci C-137/08 (Pénzügyi Lízing Zrt. vs. Ferenc Scheider) dále konstatuje, že *vnitrostátní soud ve všech případech a bez ohledu na pravidla vnitrostátního práva musí určit, zda sporná klauzule byla či nebyla individuálně sjednána mezi podnikatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé.*

V rozsudku Soudního dvora EU ve spojené věci C-240/98 až C-244/98 (Océano Grupo Editorial SA vs. Roció Murciano Quintero a Salvat Editores SA vs. José M. Sánchez Alcón Prades, José Luis Copano Badillo, Mohammed Berroane a Emilio Vinas Feliú) bylo řečeno, že zneužívající klauzulí je též dohoda o místní příslušnosti soudu dle sídla podnikatele. I přesto, že se v dané věci jednalo o příslušnost obecného soudu, lze toto rozhodnutí vztáhnout analogicky na rozhodčí soud či na místo konání rozhodčího řízení. Z odůvodnění rozhodnutí plyne, že v případě, že je předmětem sporu nízká částka a sjednaný soud se nachází daleko od bydliště spotřebitele, pak náklady řízení spojené s cestovními náklady mohou přerůst výši vymáhané částky, čímž by byl spotřebitel odrazen od toho, aby se v řízení hájil, ačkoliv jeho obrana mohla být úspěšná.²²⁷

---

²²⁷ Hlaváč, A. Soulad novely zákona o rozhodčím řízení s dosavadní soudní judikaturou. Právní fórum, 2012, č. 10, s. 458 a násl.

2. Náležitosti

Aby rozhodčí doložka vyvolávala zamýšlené účinky, musí být platná. Platnost rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách je na základě Novely ovlivněna dvěma aspekty, a totiž arbitrabilitou a obligatorními formálními a materiálními náležitostmi. Dalším aspektem je informační povinnost, avšak důsledky jejího porušení nejsou ZRŘ řešeny.

Je třeba upozornit na přechodná ustanovení v čl. II Novely, která stanoví, že platnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle ZRŘ ve znění účinném v době uzavření rozhodčí smlouvy, a rozhodčí řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti Novely, tedy před 1.4.2012, včetně řízení v případě sporů ze spotřebitelských smluv, se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

2.1. Arbitrabilita

Podle českého *lex arbitri* jsou spotřebitelské spory stále arbitrabilní, a to i přestože se před přijetím Novely uvažovalo o vyloučení spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení po vzoru právní úpravy francouzské či slovenské. Toto řešení by však bylo v rozporu se směrnicemi EU, ze kterých plyne závazek členským státům podporovat mimosoudní řešení sporů, navíc by došlo k navýšení soudního nápadu a v důsledku toho k soudním průtahům.²²⁸

2.2. Forma

Jak již bylo uvedeno v Obecné části, rozhodčí doložka obligatorně musí být v písemné formě, přičemž může být obsažena přímo ve smlouvě hlavní či jako součást podmínek, jimiž se řídí hlavní smlouva a nakonec může existovat na samostatné listině.

V případě rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách zavedla Novela povinnost, aby takové rozhodčí doložky byly sjednány na zcela samostatně, nikoliv tedy jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, a to

---

²²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb. Dostupná online z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=371&CT1=0>

pod sankcí absolutní neplatnosti.²²⁹ Cílem této nové právní úpravy je opticky zdůraznit a upozornit spotřebitele na to, co je mu předkládáno k podpisu.²³⁰ To však nemusí nutně znamenat, že by rozhodčí doložka musela být na samostatné listině oddělené od smlouvy hlavní, může být tedy technicky její součástí, avšak musí být bezpochyby, že představovala samostatný smluvní akt a že fakticky byla projednána, sjednána a uzavřena samostatně, přičemž rozhodujícím kritériem pro posouzení, zda jde o samostatný smluvní akt, bude samostatný podpis spotřebitele vyjadřující souhlas s obsahem rozhodčí doložky.²³¹ Tomuto argumentu též nasvědčuje i znění zákon: *Sjednává-li se rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínky, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná.* Zákon zde totiž nespaturuje neplatnost v rozhodčích doložkách, které jsou součástí hlavní smlouvy.

Hlavním důvodem této úpravy je zamezit těm situacím, kdy byly rozhodčí doložky uzavírány proti vůli spotřebitele, „nebo spíše bez vědomí spotřebitele oktrojovány, aniž by spotřebitel o jejich výskytu ve smlouvě nebo ve smluvních podmínkách věděl, nebo aniž by si byl vědom jejich smluvního normativního obsahu.“²³² Nyní se tedy dbá na to, aby měl spotřebitel možnost výběru, zda rozhodčí doložku uzavře či nikoliv. Někteří autoři však upozorňují na problematiku s tím spojenou, a to, že pokud má spotřebitel možnost odmítnout uzavřít rozhodčí doložku, stejně tak má podnikatel či dodavatel nastavit kontraktační mechanismus tak, aby mohl odmítnout akceptovat smlouvu hlavní, pokud nebyla uzavřena rozhodčí doložka. „Proto stále není vyřešen problém, že díky ekonomickému postavení některých velkých dodavatelů (např. telefonních operátorů) může být spotřebitel při jednání o uzavření smlouvy stejně „donucen“ akceptovat rozhodčí doložku se smlouvou nebo odmítnout obojí jako celek.“²³³

---

²²⁹ Srov. § 3 odst. 3 ZRŘ

²³⁰ Sadecký, L. Rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv po novele zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Právní rozhledy, 2012, č. 5, s. 153 a násl.

²³¹ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 251. ISBN 978-80-7179-342-7

²³² Lisse, L. Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012 – díl první [online]. Server elaw.cz, 11.4.2012. Dostupný z [poslední návštěva 4.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-dil-prvni>

²³³ Carbol, K. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. Právní fórum, 2012, č. 7, s. 303 a násl.

2.3. Obsah

Oproti klasickým rozhodčím doložkám uzavíraným buď mezi podnikateli navzájem, nebo fyzickými osobami navzájem, jejichž obsah je poměrně variabilní a může se omezovat pouze na konstatování, že veškeré (či některé) spory vyplývající ze smlouvy uzavřené mezi stranami budou s konečnou platností řešeny v rozhodčím řízení, mají rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách na základě Novelly přesně stanovený obsah, čímž jej činí *essentialia negotii*, přičemž obsah se různí dle typu rozhodčího řízení, tedy dle určení rozhodce *ad hoc* či zvolení institucionalizovaného rozhodčího řízení, a to s jasnou výhodou pro institucionalizované rozhodčí řízení neb v rozhodčí doložce svěřující rozhodnutí o budoucím sporu stálému rozhodčímu soudu postačí, pokud v obsahu odkazuje na statuty a řády stálého rozhodčího soudu²³⁴. Tím se nepochybně zvyšuje atraktivita stálých rozhodčích soudů.²³⁵ Za předpokladu, že by se strany chtěly odchýlit od statutů a řádů vybraného stálého rozhodčího soudu nebo tyto neobsahovaly některou z náležitostí, pak rozhodčí doložka musí obsahovat tytéž náležitosti, jako rozhodčí doložka svěřující pravomoc rozhodci (rozhodcům) *ad hoc*. Do těchto náležitostí na základě ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ spadají *pravdivé, přesné a úplné informace o a) rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud, b) způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení, c) odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání, d) místu konání rozhodčího řízení, e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a f) o tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný*. Pokud by rozhodčí doložka tyto neobsahovala, či by obsahovala informace záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné či nepravdivé, je to důvod pro zrušení rozhodčího nálezu v souladu s ustanovením § 31 písm. h) ZRŘ, z čehož můžeme dovodit absolutní neplatnost rozhodčí doložky, byť Novelou výslovně neuvedenou, pokud neobsahuje zákonem požadovaný obsah. Lze se však setkat s názorem, že na rozhodčí smlouvu nevyhovující § 3 odst. 5 ZRŘ by se nemělo nahlížet jako na neplatnou, neboť zákonodárce výslovně spojuje s takovými nedostatky úplně jiné sankce²³⁶

---

²³⁴ Srov. § 3 odst. 6 ZRŘ

²³⁵ Sadecký, L. Rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv po novele zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Právní rozhledy, 2012, č. 5, s. 153 a násl.

²³⁶ Sadecký, L. Rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv po novele zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Právní rozhledy, 2012, č. 5, s. 153 a násl.

(zrušení rozhodčího nálezu, zastavení výkonu rozhodnutí). Nutno dodat, že faktický výsledek nedodržení bude shodný, ať už budeme zastávat teorii, že takové rozhodčí doložky jsou absolutně neplatné či teorii, že platné jsou, avšak případně vydaný rozhodčí nález nebude způsobilým exekučním titulem. Rozdíl však můžeme sledovat v promlčení, když na základě platné rozhodčí doložky zahájené rozhodčí řízení staví promlčecí lhůtu²³⁷, rozhodčí řízení zahájené na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky s největší pravděpodobností promlčecí lhůtu nestaví. Bude však na rozhodovací praxi, jak se s touto problematikou soudy vypořádají.

Toto kogentní ustanovení zjevně přesahuje míru ochrany spotřebitele a neúměrně zatěžuje podnikatele, a to vzhledem k sankci absolutní neplatnosti rozhodčí doložky pro nedodržení obsahových náležitostí, přičemž však bude záležet na judikatuře soudů, zda se toto ustanovení nestane nástrojem pro šikanu podnikatelů. Je zjevné, že obsahové náležitosti rozhodčí doložky určující rozhodce *ad hoc* jsou znevýhodněné v tom smyslu, že musejí obsahovat pravdivé, přesné a úplné informace o rozhodci. Z výkladu tedy plyne, že rozhodce v této musí být určen jmenovitě, nikoliv prostřednictvím *appointing authority*, dokonce došlo k vyloučení možnosti sjednat způsob určení a počet rozhodců, což může vést, jak bylo uvedeno v Obecné části, k zániku rozhodčí doložky v případě úmrtí rozhodce, odmítnutí funkce, vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti, apod. Zároveň je zde značně potlačena autonomie vůle stran, pokud v rozhodčí doložce musejí přímo určit rozhodce, aniž by byla dána možnost určit způsob jeho určení či si zvolit *appointing authority*. Dalším problémem je uvedení pravdivých, přesných a úplných informací o odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů rozhodčího řízení. Pokud si strany sjednají, že o jejich sporu bude rozhodovat jmenovitě určený rozhodce, pak s ohledem na jeho nestrannost a nezávislost by uzavření rozhodčí doložky neměl předcházet kontraktační proces, ve kterém by podnikatel s rozhodcem vyjednával o jeho odměně. Z tohoto důvodu podnikatel nemůže přesně, určitě a hlavně pravdivě vypovědět o odměně rozhodce a prakticky ani o nákladech rozhodčího řízení, zejména o odměně za právní zastupování neb musíme brát ohled na vývoj právní úpravy, když v době uzavírání rozhodčí doložky mohou platit jiná pravidla pro stanovení odměny za právní zastoupení než v době rozhodování sporu.

---

²³⁷ Srov. § 647 NOZ

Příkladem může být zrušení vyhlášky 484/2000 Sb.²³⁸ Ústavním soudem ČR (sp.zn. Pl. ÚS 25/12) a následná výlučná aplikace vyhlášky 177/1996 Sb.²³⁹. Nad to, podnikatel nemůže předvídat výši DPH v době uzavírání rozhodčí doložky. Ani nemůže předvídat, kterým advokátem se případně nechá v rozhodčím řízení zastupovat a zda si tento advokát bude účtovat smluvní či mimosmluvní odměnu, což se však odrazí na výši náhrady nákladů rozhodčího řízení. Z tohoto důvodu se domnívám, že požadavek uvedený v ustanovení § 3 odst. 5 písm. c) ZRŘ nebude moci být nikdy naplněn, resp. ne přesně a ne úplně, což může vést k absolutní neplatnosti rozhodčí doložky.

V ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ dále můžeme shledat legislativní chybu, když zákon určuje obligatorní obsahové náležitosti pouze pro rozhodčí doložky, nikoliv však pro smlouvu o rozhodci, či obecně pro rozhodčí smlouvy, avšak ustanovení § 31 písm. h) ZRŘ uvádí jako jeden z důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu soudem nenaplnění požadavku ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ, tedy pokud rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje obligatorní obsahové náležitosti.

2.3.1. Rozhodci

Vzhledem k ochraně spotřebitele zavedla Novela do ZRŘ přísnější kritéria na osoby rozhodců, kteří mohou rozhodovat spotřebitelské spory. Oproti úpravě obecné, může být v souladu s ustanovením § 4 odst. 3 ZRŘ rozhodcem určeným rozhodčí doložkou pro řešení spotřebitelských smluv jen ta osoba, která je zapsána v seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti²⁴⁰. Žádost o zápis do tohoto seznamu může podat pouze fyzická osoba, která je svéprávná a bezúhonná, která získala vysokoškolské vzdělání v oboru právo, nebyla v posledních 5 letech vyškrtuta ze seznamu rozhodců a uhradila stanovený poplatek.²⁴¹ Je s podivem, že požadavkem na osobu rozhodce v těchto sporech je

---

²³⁸ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníků advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

²³⁹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

²⁴⁰ V současné době (ke dni 4.3.2014) je v daném seznamu zapsáno 527 rozhodců oprávněných řešit spotřebitelské spory. Seznam dostupný online z: <http://rozhodci.justice.cz/>

²⁴¹ Srov. § 40b ZRŘ

pouze vysokoškolské vzdělání, nikoliv však praxe v oboru či vůbec působení v oboru, na druhou stranu, jak vyplývá z výše uvedeného, rozhodování spotřebitelských sporů bude fakticky možné pouze u stálého rozhodčího soudu, tedy u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, jehož rozhodci jsou znalí v oboru a mající odpovídající praxi, a proto zřejmě nebylo v Novele nutné klást vyšší požadavky než nezbytně nutné. Dále je matoucí, že zpřísněná kritéria kladená na osobu rozhodce se týkají pouze rozhodčích doložek, nikoliv však smluv o rozhodci, což je ve zřejmém v rozporu s účelem Novely, když důvodová zpráva uvádí, že: „*Navrhuje se také, aby u sporů mezi podnikateli a spotřebiteli mohli vystupovat pouze rozhodci, kteří mají vysokoškolské vzdělání.*“²⁴² Dle názoru autorky by se toto kvalitativní kritérium mělo týkat rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv nejen na základě rozhodčí doložky, ale též na základě smlouvy o rozhodci.

Pokud stanovený rozhodce přijme svou funkci, musí splnit informační povinnost vůči stranám v tom smyslu, že pokud v posledních 3 letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu nebo je rozhodcem v dosud neskončené věci, jehož účastníkem je jedna ze stran, pak je povinen toto stranám sdělit ještě před zahájením rozhodčího řízení.²⁴³ Toto ustanovení je reakcí na situace, kdy jeden rozhodce rozhodoval větší počet sporů pro podnikatele, čímž se rozhodce mohl stát ekonomicky závislým na sporech, které zahajuje tentýž žalobce nebo určitá skupina stejných žalobců, a tak by bylo důvodné pochybovat o jeho nepodjatosti.²⁴⁴ Dává se tedy prostor druhé straně sporu vznést námitku podjatosti rozhodce před zahájením řízení. Je otázkou, jak bude ustanovení § 8 odst. 3 ZRŘ vymahatelné neb zde není, stejně jako v ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ, stanovena žádná sankce za nedodržení této informační povinnosti. Systematickým výkladem by však bylo možné sankci shledat v ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ, tedy zrušení rozhodčího nálezu v případě, že *rozhodce (nebo stálý rozhodčí soud) rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo s veřejným pořádkem.*

Dalším rozdílem od obecného rozhodčího řízení je rozhodování dle zásad spravedlnosti. Zatímco v klasických rozhodčích doložkách si strany mohou

²⁴² Dostupné online z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=371&CT1=0>

²⁴³ Srov. § 8 odst. 3 ZRŘ

²⁴⁴ Bělohlávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 416 ISBN 978-80-7179-342-7

sjednat, že jejich spor má být rozhodován podle zásad spravedlnosti, u rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách se vždy řídí právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.²⁴⁵ Znění zákona však výslovně rozhodování spotřebitelských sporů na základě zásad spravedlnosti nevyklučuje, přestože důvodová zpráva uvádí: „*Navrhuje se, aby bylo výslovně zakázáno rozhodovat spotřebitelský spor podle zásad spravedlnosti.*“²⁴⁶ Pokud tedy rozhodce rozhodoval spor dle zásad spravedlnosti, pak to není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu; jestliže však rozhodoval v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, je to důvod pro zrušení rozhodčího nálezu v souladu s ustanovením § 31 písm. g) ZRŘ.

2.4. Informační povinnost

Ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ ukládá podnikateli povinnost, aby s dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky poskytnul spotřebiteli náležité vysvětlení všech následků, což má vést k tomu, že spotřebitel bude schopen posoudit možné důsledky plynoucí z uzavření rozhodčí doložky.

Toto ustanovení se jeví poněkud problematické, jednak z toho hlediska, že není jisté, co se míní dostatečným předstihem, co by mělo být obsahem náležitého vysvětlení, není uvedena sankce za nesplnění této povinnosti, a jednak v jaké formě by se takové vysvětlení mělo provést. I přestože ZRŘ stanoví informační povinnost pouze v případě, že je uzavírána rozhodčí doložka, nikoliv smlouva o rozhodci, lze se s ohledem na účel zákona domnívat, že tato povinnost by měla být splněna též v případě uzavření smlouvy o rozhodci.

Lze se domnívat, že obsahem náležitého vysvětlení bude poučení spotřebitele o rozdílech mezi rozhodčím a soudním řízením. *Bělohávek* doporučuje spotřebitele poučit o tom, že je rozhodčí řízení řízením soukromoprávním, zpoplatněným bez možnosti osvobození od soudního poplatku; že je rozhodčí nález přímo vykonatelným titulem za předpokladu, že nepodléhá přezkumu, pokud si tak strany nezvolí a že je rozhodnutím konečným, doručením nabývá právní moci a je stejně vykonatelný jako rozhodnutí soudu; že je

---

²⁴⁵ Srov. § 25 odst. 3 ZRŘ

²⁴⁶ Dostupné online z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=371&CT1=0>

vyloučena možnost věcného přezkumu soudem; dále o možnosti složení rozhodčího fóra a výběru rozhodce (rozhodců); že rozhodci nemají donucovací pravomoc ve vztahu ke svědkům, znalcům a jiným osobám; o tom, že rozhodčí řízení se řídí ZRŘ a pouze subsidiárně se užije OSŘ.²⁴⁷

Je otázkou, v jaké formě by informační povinnost měla být provedena. *Ex lege* nevyplývá náležitost písemné formy a ani důvodová zpráva se k tomuto ustanovení nevyjadřuje, je tedy možné poučit spotřebitele ústně. Ovšem, pokud spotřebitel podá návrh na zrušení rozhodčího nálezu s námitkou, že nebyl podnikatelem poučen ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ, v čemž by mohl být shledán rozpor s dobrými mravy, uvedení spotřebitele v omyl či narušení veřejného pořádku, a podnikatel neprokázal, že spotřebitele informoval ústně²⁴⁸, pak by mohla být rozhodčí doložka soudem shledána za neplatnou a rozhodčí nález na jejím základě vydaný za nulitní.

---

²⁴⁷ Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 254. ISBN 978-80-7179-342-7

²⁴⁸ V souladu s ustanovením § 1839 NOZ v případě pochybností musí podnikatel prokázat, že sdělil spotřebiteli údaje, které je povinen mu sdělit na základě zákona.

3. Ústavněprávní požadavky

Ústavní soud České republiky (dále jen „Ústavní soud“) vychází ve své judikatuře z toho postulátu, že se spotřebitel v právním vztahu ocitá v nerovném postavení vůči podnikateli, který má větší profesionální zkušenost, lepší znalost práva, snazší dostupnost právních služeb a možnost stanovovat jednostranně smluvní podmínky pomocí formulářových smluv. Princip rovnosti je tedy nutné akceptovat v jeho faktickém, nikoliv formálním pojetí. Princip autonomie vůle ovládající rozhodčí řízení a princip rovnosti typický pro soukromoprávní vztahy je v oblasti ochrany spotřebitele doplňován a korigován principem ekvity či spravedlnosti, který je také zakotven jako tzv. dobrá víra.²⁴⁹

Ústavní soud se ve své judikatuře věnuje též rozhodčím doložkám ve spotřebitelských smlouvách, přičemž tím tak nepřímou stanoví podmínky, které by měly rozhodčí doložky splňovat, aby byly platné a neměly povahu zneužívajících klauzulí ve smyslu Směrnice.

3.1. Samostatná listina

V souladu s čl. 3 odst. 1 Směrnice bylo dovozeno, že zneužívající klauzule jsou též obchodní podmínky (obsahující ustanovení o smluvní pokutě, rozhodčí doložku), s nimiž se spotřebitel před podpisem smlouvy neměl možnost seznámit. Možnost seznámit se s obsahem obchodních podmínek neznamena, že tak skutečně spotřebitel učiní, avšak není zcela potlačena zásada *vigilantibus iura skripta sunt*.²⁵⁰ Z tohoto Ústavní soud dovodil právní větu (aniž by však odkazoval na Novelu, neb ústavní stížnost byla podána dne 21. listopadu 2011, tedy před účinností Novely): *V rámci spotřebitelských smluv ujednání zakládající smluvní pokutu (i rozhodčí doložku) zásadně nemohou být součástí tzv. všeobecných obchodních podmínek, nýbrž toliko spotřebitelské smlouvy samotné (listiny, na niž spotřebitel připojuje svůj podpis). Z toho plyne, že pokud je v rámci spotřebitelské smlouvy uzavírána rozhodčí doložka, tato musí být tato obsažena na samostatné listině (třeba i v rámci hlavní smlouvy), která bude*

²⁴⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. listopadu 2013, sp.zn. I. ÚS 3512/11. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. listopadu 2013, sp.zn. I. ÚS 3512/11. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

podepsána spotřebitelem, což odpovídá současnému znění ustanovení § 3 odst. 3 ZRŘ.

3.2. Alternativní rozhodčí doložka

Pokud je rozhodčí doložka stanovena alternativně, že tedy spory vyplývající ze spotřebitelské smlouvy budou rozhodované v rozhodčím řízení nebo před soudem obecným, přičemž na výběr má žalobce, pak je taková rozhodčí doložka platná. Pakliže by žalovaná strana namítla nedostatek pravomoci obecného soudu (v případě žaloby k němu podané), pak nelze tuto námitku brát v potaz neb upřednostňování rozhodčího řízení nad řízením u obecného soudu by nebylo ústavně konformní, a to z toho důvodu, že by tím nebyla vůbec respektována vůle stran založit možnost alternativního řešení sporů. Námitka nedostatku pravomoci obecného soudu by tedy v tomto případě byla bezúspěšná. Právní věta: *Dohodnou-li si smluvní strany, že řešení sporů je možné jak cestou rozhodčího řízení, tak i cestou občanského soudního řízení, aniž je mezi nimi výslovně smluvně preference rozhodčího řízení v případě nesouhlasu žalované strany, nelze tuto skutečnost pominout či explicitě vyjádřenou vůli umožnit stranám výběr mezi dvěma způsoby řešení sporů obsahově negovat, resp. vyprázdnit. Jiný přístup by vedl k nepřipustnému zasahování do soukromoprávního vztahu a k naložení zásady smluvní autonomie.*²⁵¹

3.3. Zaručení srovnatelných práv

Na spotřebitelskou smlouvu je třeba primárně nahlížet z pohledu ochrany spotřebitele. Pokud spotřebitelská smlouva obsahuje rozhodčí doložku, pak pro její platnost je nezbytné, aby bylo účastníkům garantováno stejné zacházení v rozhodčím řízení, jako v řízení před obecným soudem, což však ve spotřebitelském sporu předpokládá zvýšenou ochranu slabší strany, tedy spotřebitele. Je proto nezbytné, aby dohodnutá pravidla, jimiž se bude rozhodčí řízení řídit, zaručovala spravedlivé řízení, a to včetně možnosti přezkumu

---

²⁵¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 30. července 2013, sp.zn. II. ÚS 1512/12. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

rozhodčího nálezu jinými rozhodci.²⁵² Lze tedy dovést, že rozhodčí doložka neobsahující možnost přezkumu rozhodčího nálezu ve spotřebitelském sporu je neplatná, protože s ohledem na garantovanou ochranu spotřebitele nezaručuje spotřebiteli srovnatelná práva, jako kdyby řízení proběhlo před obecným soudem, čímž je tak narušeno jeho právo na spravedlivý proces, stejně tak v případě, kdy má rozhodce rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti bez ohledu na hmotněprávní ochranu spotřebitele. Právní věta: *Jde-li o ujednání v rámci spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí řízení obecně zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, které by bylo namísto v případě, kdy by se spotřebitel k ujednání ve spotřebitelské smlouvě nezavázal (ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek v uplatnění spotřebitelova práva).*²⁵³ Lze shrnout, že pro platnost rozhodčí doložky ve spotřebitelské smlouvě je nezbytné určit pravidla rozhodčího řízení tak, aby byla spotřebiteli zaručena stejná práva, která by měl v řízení před obecným soudem, zejména nesmí být zbaven práva podat žalobu k obecnému soudu, což značí, že rozhodčí doložky v těchto případech by měly být určeny alternativně. Je třeba poznamenat, že Novela tyto ústavněprávní požadavky nijak nereflektuje.²⁵⁴

3.4. Určení rozhodce

Ústavní soud dovozuje, že pokud je ve věci uzavřena rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě, pak její platnost závisí na transparentních a jednoznačných pravidlech pro určení osoby rozhodce. Pokud rozhodčí doložka ohledně výběru rozhodce odkazuje na seznam rozhodců vedený arbitrážním centrem s tím, že výběr provede žalobce, pak podmínka transparentnosti a jednoznačných pravidel pro určení osoby rozhodce nebyla splněna.²⁵⁵

Dalším ústavněprávním požadavkem je rovnost stran ohledně výběru rozhodce, je tedy třeba klást důraz na to, aby obě strany měly rovná práva ohledně

---

²⁵² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. listopadu 2011, sp.zn. II. ÚS 2164/10. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. listopadu 2011, sp.zn. II. ÚS 2164/10. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵⁴ Hlaváč, A. Soulad novely zákona o rozhodčím řízení s dosavadní soudní judikaturou. Právní fórum, 2012, č. 10, s. 458 a násl.

²⁵⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. listopadu 2011, sp.zn. II. ÚS 2164/10. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

výběru rozhodců.²⁵⁶ Pro platnost rozhodčí doložky je tedy žádoucí, aby rozhodci byli určeni tak, jak to předpokládá ustanovení § 7 odst. 2 ZRŘ.

Naproti tomu Ústavní soud neshledává za zneužívající klauzuli takovou rozhodčí doložku, ve které byli tři rozhodci určeni jednoznačně (jménem) s tím, že rozhodovat spor bude pouze jeden z nich vybraný žalující stranou.²⁵⁷

3.5. Přezkum v exekučním či vykonávacím řízení

Ústavní soud, stejně jako Soudní dvůr EU, se vyjádřil v tom smyslu, že v exekučním či vykonávacím řízení má být soudem z úřední povinnosti přezkoumána pravomoc rozhodce, který vydal exekuční titul na základě spotřebitelské rozhodčí doložky, a to i v případě, že povinný (spotřebitel) v rozhodčím řízení neplatnost rozhodčí doložky nenamítal.²⁵⁸ V exekučním (vykonávacím) řízení může být přihlédnuto pouze k těm skutečnostem, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce.²⁵⁹ Za tyto rozhodné skutečnosti lze považovat materiální a formální vykonatelnost exekučního titulu a též pravomoc orgánu, který exekuční titul vydal. Pokud však rozhodce nebyl určen jasným a transparentním způsobem či doložka je z jiného důvodu neplatná, zejména má-li povahu zneužívající klauzule, nemůže být akceptovatelný ani výsledek rozhodování, tedy rozhodčí nález, který tak není způsobilým exekučním titulem.²⁶⁰

---

²⁵⁶ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. října 2011, sp. zn. II. ÚS 3057/2010. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. května 2013, sp.zn. II ÚS 3413/12. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 14. března 2013, sp.zn. II. ÚS 3406/2010; nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. března 2013, sp.zn. IV. ÚS 4709/12. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

²⁵⁹ Srov. § 44 odst. 7 EŘ (ve znění účinném do 31.12.2012, tedy ve znění před novelou provedenou zákonem č. 396/2012 Sb.)

²⁶⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27. září 2012, sp.zn. III. ÚS 1624/12. Dostupné online z: www.nalus.usoud.cz.

ZÁVĚR

Závěrem této práce lze shrnout, že v tuzemském právním prostředí je vytvořen prostor pro rozhodčí doložky, které (vedle smluv o rozhodci) tvoří základ, resp. předpoklad, rozhodčího řízení.

S ohledem na problematiku tzv. arbitrážních center a na skutečnost, že ZRŘ zvláště neupravoval spotřebitelské spory, bylo nutné provést revizi tohoto zákona. Současná právní úprava na základě Novely rozdělila rozhodčí doložky na dva druhy: zvláštní, tedy rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách, a obecné, tedy všechny ostatní.

Zatímco rozhodčí doložky obecné jsou nadále uzavírány na základě smluvní volnosti a jejich obsah může být co možná nejjednodušší, rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách jsou nyní upraveny takovými kogentními normami, které závazně určují jejich obsah. V Novele (v souvislosti s ochranou spotřebitele) se lze však setkat s legislativně-technickými chybami a neúměrnými požadavky na obsah a informační povinnost podnikatele. V souvislosti s ochranou spotřebitele je třeba zmínit i to, že do českého práva nebyla úplně transponována Směrnice týkající se zneužívajících klauzulí a současné znění ZRŘ zcela nereaguje na judikaturu Ústavního soudu ČR (lze shledat též rozpor v judikatuře týkající se arbitrážních center, která byla dle důvodové zprávy inspirací Novely, avšak judikované stanovisko Novela nijak zvlášť nezohledňuje, ba naopak). Dále lze v současné úpravě ZRŘ pozorovat legislativně stanovenou výhodu pro v ČR jediný univerzální stálý rozhodčí soud, když požadavky na obsah takových rozhodčích doložek jsou, oproti rozhodčím doložkám *ad hoc*, minimální. V praxi tedy může dojít k tomu, že podnikatelé raději zvolí cestu institucionalizovaného rozhodčího řízení, jakožto snazší cestu, na úkor rozhodčího řízení *ad hoc*, přičemž však hrozí, že jediný stálý univerzální rozhodčí soud bude zahlcen nápady a rozhodčí řízení ztratí jednu ze svých výhod oproti soudnímu řízení, což je rychlost. Co se týká spotřebitelských rozhodčích doložek určujících rozhodce *ad hoc*, domnívám se, že s takto zákonem stanovenými požadavky není možné vytvořit perfektní rozhodčí doložku, aniž by se (ve většině případů) věřitel nemusel obávat shledání rozhodčí doložky za neplatnou, třeba i ve vykonávacím či exekučním řízení, vzdor dobré víře, víře v nabytá práva a právní jistotu, což většina podnikatelů nebude chtít riskovat.

Domnívám se, že obecné rozhodčí doložky v českém právním prostředí mají své uplatnění, budoucnost i praktickou využitelnost, avšak u zvláštních rozhodčích doložek (tedy ve spotřebitelských smlouvách), zejména u rozhodčích doložek určujících rozhodce *ad hoc*, tuto budoucnost, uplatnění a praktickou využitelnost s takto nastavenou legislativou ovlivněnou mediálním a politickým tlakem neshledávám, což mi nepřijde vhodné, a to vzhledem ke skutečnosti, že pro spotřebitele, který by byl v rozhodčím řízení v pozici žalované strany, resp. dlužníkem, může být cesta rozhodčího řízení v mnohém výhodnější.

Konečně, vývoj právní úpravy rozhodčího řízení pro obecné rozhodčí doložky je od účinnosti ZRŘ víceméně konstantní. Právní úprava spotřebitelských rozhodčích doložek však šla cestou z extrému do extrému: od absence právní úpravy až k přílišnému protekcionismu. A přestože důvodová zpráva k Novele uvádí, že je vhodné ponechat spotřebitelské spory v rámci rozhodčího řízení arbitrabilní, pak *de facto* tato Novela může vést k blokaci využívání rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech, a to nejen z toho důvodu, že právní úprava značně znevýhodňuje podnikatele, ale i proto, že s takto nastavenými pravidly není najisto, že rozhodčí doložka nebude v budoucnu shledána za neplatnou na základě striktní, kogentní, nedokonalé a neúplné právní úpravy.

RESUMÉ

Arbitration (or arbitration proceedings) is one of the alternatives dealing with the settlement of disputes before common courts. As such, the arbitration shows a great number of advantages (speed of the proceedings, their quality of being cheap, their non-public character; in principle the fact that they get only one-instance involved, a possibility of the parties to determine or specify the development of the proceedings, or making decisions based on the principles of justice, etc.). In order to bring the intended consequences, i.e. to the final and conclusive, as well as enforceable (or valid) execution title, it is necessary for arbitration to dispose of a perfect Arbitration Agreement (the Arbitration Clause or the Agreement of the Arbitrator). Arbitration Agreements or Arbitration Clauses are the main themes of this diploma thesis, which is called Arbitration Clauses, mainly due to a special section of this diploma thesis, although the majority of the thesis, i.e. the majority of its statements, will also apply to the Agreement of the Arbitrator. This theme has been selected as it is theoretically interesting, topical and quite significant for legal practice, in particular in connection with the new private-legal amendment that has not been fully elaborated so far.

This thesis is oriented almost exclusively towards the domestic legal environment and is divided into two parts: the general part dealing with Arbitration Clauses and the special part: Arbitration Clauses in Consumer Agreements, thus reflecting the reason that the current legislation stipulates general rules for “Ordinary Arbitration Clauses” on the one side and special rules for Consumer Arbitration Clauses on the other side.

The general part defines the notion of “Arbitration Clauses”, submits theoretical opinions concerning their character, the relationship between the arbitration clause and the main agreement and it also carries out a historical excursion from which it is evident that the arbitration proceedings came into existence long before juridical proceedings. The whole chapter is devoted to arbitrability, i.e. to the ability of a dispute to become a subject of the arbitration proceedings, from the point of view of both Czech law and the law of selected European countries since it is frequently the lack of arbitrability itself that causes unacknowledgment and nonexecution of arbitration award in the requested state.

The chapter dealing with the essentials of arbitration clauses is, in my opinion, a coherent interpretation not only of the Arbitration Act but also of the new private-legal legislation, which means a series of problems that has not been elaborated in its complexity so far. It is not necessary to add that arbitrability, as well as content and formal essentials, strongly influence the validity of arbitration clauses, i.e. subsequently any possible arbitration award issued.

The Special part summarizes the development of arbitration proceedings before acceptance of the so called “Euro” Amendment of the Arbitration Act, which includes the problems of arbitration centres and the absence of consumer protection in arbitration proceedings legislature, which is in contradiction with the European Union Law. The thesis is further oriented towards legislature of consumer protection from the point of view of both Czech law and the EU law, including judicature. Last but not least, the thesis deals with obligatory essentials of Arbitrary Clauses in Consumer Agreement and makes its critical assessment.

In the final part of the thesis it is dealt with the political and medial pressure influencing the so called “Euro” Amendment of the Arbitration Act and showing itself in the errors of the legislative-technical character and factual impossibility to conclude/sign the arbitration clause in the consumer agreement without a risk of subsequent declaration of invalidity of this clause, which may be reflected in the execution or executive proceedings.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

1) Odborná literatura

a) česká

- Bělohávek, A. J. Rozhodčí řízení v zemích Evropy. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-452-0
- Bělohávek, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-342-7
- Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9
- Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-107-9
- Fiala, J., Kindl, M. et al. Občanské právo hmotné. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-228-8
- Fiala, J. et al. Meritum Občanské právo. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN: 978-80-7357-948-7
- Hendrych, D. a kolektiv. Právnický slovník, 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 80-7179-360-4
- Knapp, V. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-028-1
- Lisse, L. Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. ISBN: 978-80-7357-645-5
- Ondřej, J. Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. 4. vydání. Plzeň: Ale Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-348-3
- Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-873-8
- Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2
- Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-43-1

- Schelle, K., Schelleová, I. Alternativní způsoby řešení obchodních sporů. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-239-8012-2
- Schelle, K., Schelleová, I. Rozhodčí řízení historie, současnost a perspektivy. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-19-X
- Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-108-6
- Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. ISBN: 80-7201-595-8

b) cizojazyčná

- Herrmann, G., Does the World Need Additional Uniform Legislation on Arbitration? [online] Server test.iiiiglobal.org Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014]: [http://test.iiiiglobal.org/downloads/Insolvency%20Topics/International%20Arbitration%20and%20Enforcement%20of%20Judgments/Articles/060712Herrmann\(1\)\(articles\).pdf](http://test.iiiiglobal.org/downloads/Insolvency%20Topics/International%20Arbitration%20and%20Enforcement%20of%20Judgments/Articles/060712Herrmann(1)(articles).pdf)
- Kellor, F. American Arbitration. Its History, Functions and Achievements. A Lax Classic. Washington, D. C.: Beard Books, 2000. ISBN 1-893122-58-1

2) Odborné články

a) české

- Bělohávek, A. J. Arbitrabilita pracovněprávních sporů. Bulletin advokacie, 2007, č. 9, s. 23 a násl.
- Bandúrová, M. Rozhodčí doložka a plná moc. Právní rozhledy, 2009, č. 8, s. 293 a násl.
- Bezouška, P. Co je adhézní smlouva. Dostupné online z [poslední návštěva 11.3.2014]: <http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/382-co-je-to-adhezni-smlouva/>
- Carbol, K. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. Právní fórum, 2012, č. 7, s. 303 a násl.

- David, M. K povaze rozhodčí smlouvy podruhé a jinak. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 27 a násl.
- Fotul, P. Neplatnost rozhodčí smlouvy, vyloučení rozhodce. Bulletin advokacie, 2010, č. 7-8, s. 54 – 56.
- Hlaváč, A. Soulad novely zákona o rozhodčím řízení s dosavadní soudní judikaturou. Právní fórum, 2012, č. 10, s. 458 a násl.
- Jenerál, J.: Rozhodčí doložka v pracovněprávních vztazích. Server epravo.cz, 23.5.2013, dostupné online z [poslední návštěva 10.2.2014]: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozka-v-pracovnepravnich-vztazich-91041.html>
- Kotoučová, J. K pojmu „spotřebitel“ v české právní úpravě. Aplikované právo, 2006, č. 1. Dostupné online z [poslední návštěva 11.3.2014]: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/43.pdf>
- Lisse, L. Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012 – díl první [online]. Server elaw.cz, 11.4.2012. Dostupný online z [poslední návštěva 4.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-dil-prvni>
- Lisse, L. Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012 – díl druhý [online]. Server elaw.cz, 7.9.2010. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-dil-druhy>
- Lisse, L. K retroaktivitě judikatury aneb modelový příklad judikátu Vrchního soudu v Praze týkající rozhodčího řízení [online]. Server elaw.cz, 7.9.2010. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/k-retroaktivite-judikatury-aneb-modelovy-priklad-judikatu-vrchniho-soudu-v-praze-tykajici-rozhodciho-rizeni>
- Lisse, L. Je overruling v oblasti rozhodčího řízení ústavní? [online]. Server elaw.cz, 25.5.2011. Dostupný online z [poslední návštěva 1.3.2014]: <http://www.elaw.cz/clanek/je-overruling-v-oblasti-rozhodciho-rizeni-ustavni>
- Mašťálka, I. Uzavírání rozhodčí doložky/smlouvy na Internetu [online]. Server itpravo.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 11.2.2014]: <http://itpravo.cz/index.shtml?x=128493>

- Nový, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings. 1. edition. Brno: Masaryk University, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1
- Pelikánová, I. České právo, Evropa a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 17 a násl.
- Pichrt, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. Právní rozhledy, 2013, č. 21, s. 725 a násl.
- Polčák, R. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie. 2011, č. 7-8, s. 7 a násl.
- Pospíšil, P. Kdo může uzavírat rozhodčí smlouvu? Bulletin advokacie, 2010, č. 12, s. 34 a násl.
- Raban P., Soukromé rozhodčí soudy a stanné rozhodčí řízení. Právní rádce, 2005, č. 11, s. 5 a násl.
- Trávníčková, S. Zřizování stálých rozhodčích soudů v České republice [online]. Server epravo.cz, 2.5.2008. Dostupné online z [poslední návštěva 16.2.2014]: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zrizovani-stalych-rozhodcich-soudu-v-ceske-republice-54315.html?mail>
- Sadecký, L. Rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv po novele zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Právní rozhledy, 2012, č. 5, s. 46 a násl.
- Slováček, D. Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2009, č. 7-8, s. 46 a násl.
- Vosol, D., Harmann, I., Změny v jednání za právnické osoby [online]. Server zpravy.e15.cz. Dostupné online z [poslední návštěva 7.2.2014]: <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/zmeny-v-jednani-za-pravnicke-osoby-1010674>
- Zoulík, F. Některé problémy rozhodčího řízení. Bulletin advokacie, 2007, č. 1, s. 15.

b) cizojazyčné

- Hradilová, V. DIVERSITY IN THE SCOPE OF ARBITRABILITY: COMMERCIAL ASPECT OF ARBITRATION VS. BROAD SCOPE OF ARBITRABLE ISSUES IN THE SELECTED LEGAL SYSTEMS.

COFOLA 2010: the Conference Proceedings. 1. edition. Brno: Masaryk University, 2009. ISBN 978-80-210-5151-5

- Nový, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law, *Global Jurist: Vol. 9: Iss. 4 (Topics)*, Article 1. Dostupné online z: <http://www.bepress.com/gj/vol9/iss4/art1>

3) Právní a jiné předpisy

a) mezinárodní

- Evropská úmluva o obchodní arbitráži přijata 21.4.1961 v Ženevě (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži).
- Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, tzv. Newyorská úmluva (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb., p Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů)

b) unijní

- Směrnice č. 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o elektronickém obchodu
- Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory
- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS

- a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES
- Smlouva o fungování evropské unie

c) české

- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb.
- Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky)
- Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
- Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.)
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2002 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníků advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
- zákon č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích
- zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., (nový) občanský zákoník.
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zákon č. 97/1963, Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
- zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

- Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích).
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu).
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Zákon o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) č. 113 z roku 1895

d) Zahraniční právní předpisy

- *Arbitration Act* (anglický zákon o rozhodčím řízení z roku 1996)
- *Code Civile* (francouzský občanský zákoník z roku 1804)
- *Internationale Privatrecht* (švýcarský spolkový zákon o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.12.1987)
- *Kodeks postępowania cywilnego* (polský občanský soudní řád z roku 1964)
- Skotský zákon o rozhodčím řízení z roku 2010
- Zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovskom konaní (slovenský zákon o rozhodčím řízení)
- *Zivilprozessordnung* (německý civilní procesní řád)
- *Zivilprozessordnung* (rakouský civilní procesní řád)

4) Judikatura a soudní rozhodnutí

a) Krajské soudy

- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. září 2011, sp.zn. 44 Co 246/2010.
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. října 2006, sp.zn. 37 Cm 127/2005

b) Vrchní soud v Praze

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. listopadu 1995, sp.zn. 10 Cmo 414/95

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. května 2009, sp.zn. 12 Cmo 496/2008

c) Nejvyšší soud ČR

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2006, sp.zn. 32 Cdo 641/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2011, sp.zn. 29 Cdo 1130/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. února 2011, sp.zn. 23 Cdo 4112/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. května 2011, sp.zn. 31 Cdo 1945/2010
- Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 23. července 2012, sp.zn. 22 Cdo 1643/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2010, sp.zn. 23 Cdo 4895/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2007, sp.zn. 32 Odo 95/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2008, sp.zn. 32 Cdo 2282/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna 2008, sp.zn. Odo 135/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2008, sp.zn. 32 Cdo 2282/2008

d) Ústavní soud ČR

- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 15. července 2002, sp.zn. IV. ÚS 174/02.
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 8. března 2006, sp.zn. Pl. ÚS 50/04
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 11. listopadu 2013, sp.zn. I. ÚS 3512/11.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 30. července 2013, sp.zn. II. ÚS 1512/12.

- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 1. listopadu 2011, sp.zn. II. ÚS 2164/10.
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 5. října 2011, sp. zn. II. ÚS 3057/2010.
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 23. května 2013, sp.zn. II ÚS 3413/12.
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 14. března 2013, sp.zn. II. ÚS 3406/2010
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6. března 2013, sp.zn. IV. ÚS 4709/12
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 27. září 2012, sp.zn. III. ÚS 1624/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2013, sp.zn. Pl. ÚS 25/12
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 15. července 2002, sp.zn. IV. ÚS 174/2002.
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 23. června 2005, sp.zn. III. ÚS 84/05
- Usnesení ze dne 10. prosince 2013, sp.zn. Pl. ÚS 45/13

e) Soudní dvůr EU

- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 15. července 1964 ve věci 6-64 *Flaminio Costa v. E.N.E.L.*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. prosince 1974 ve věci 41-74 *Yvonne van Duyn v. Home Office*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. dubna 1979 ve věci 148/89 *Státní zastupitelství v. Tulliu Ratti*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. dubna 1984 ve věci 14/83 *Sabine von Colson a Elisabeth Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 6. října 2009 ve věci c-40/08 *Asturcon Telecomunicaciones SL vs. Cristina Rodríguez Nogueira*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. listopadu 2010 ve věci C-137/08 *Pénzügyi Lízing Zrt. vs. Ferenc Scheider*
- Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 27. června 2000 ve spojené věci C-240/98 až C-244/98 *Océano Grupo Editorial SA vs. Roció Murciano*

Quintero a Salvat Editores SA vs. José M. Sánchez Alcón Prades, José Luis Copano Badillo, Mohammed Berroane a Emilio Vinas Feliú

- Stanovisko generálního advokáta – Tizzano – ze dne 27. dubna 2006 ve věci C-168/05 *Elisa María Mostaza Claro vs. Centro Móvil Milenium SL*

5) Internetové stránky

- eur-lex.europa.eu
- obcanskyzakonik.justice.cz
- ov.gov.cz
- portal.justice.cz
- rozhodce.aspone.cz
- rozhodci.justice.cz
- test.iiiglobal.org
- zpravy.e15.cz
- www.arbitrators.cz
- www.arbitrazni-centrum.cz
- www.arbitraznicentrum.cz
- www.bcphp.cz
- www.cmkbk.cz
- www.elaw.cz
- www.epravo.cz
- www.eru.cz
- www.ipravnik.cz
- www.kb.cz
- www.podnikator.cz
- www.profipravo.cz
- www.pbs.org
- www.psp.cz
- www.rozhodcicolozka.cz
- www.rozhodcisoud.net
- www.nalus.usoud.cz
- www.nsoud.cz
- www.soud.cz
- www.uncitra.org

PŘÍLOHA: VZORY ROZHODČÍCH DOLOŽEK

1. Rozhodčí doložka určující za *appointing authority* arbitrážní centrum

„Smluvní strany se výslovně dohodly, že veškeré majetkové spory, které v budoucnu vzniknou z této smlouvy, jakož i spory, které vzniknou v souvislosti s touto smlouvou včetně sporů o její platnost, výklad, realizaci či ukončení, práv z tohoto právního vztahu přímo vznikajících, a to i v případě, že tato smlouva bude neplatná, zrušena nebo od ní bude odstoupeno (dále jen spory), budou rozhodovány v rozhodčím řízení před rozhodcem (rozhodci) zapsaným v Seznamu rozhodců vedeném arbitrážním centrem Czech Arbitration Centre s.r.o., IČ 281 63 427 (dále jen „Arbitrážní centrum“), dle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů a dle Jednacího řádu pro rozhodčí řízení vedené rozhodci zapsanými u Czech Arbitration Centre s.r.o. (dále jen „Jednací řád“), uveřejněného na jeho webových stránkách www.arbitrators.cz.

Smluvní strany tímto výslovně pověřují Arbitrážní centrum k určení rozhodce pro rozhodčí řízení založené touto rozhodčí doložkou dle jeho Jednacího řádu. Smluvní strany tímto pověřují takto určeného rozhodce k rozhodování všech sporů podle zásad spravedlnosti. Smluvní strany prohlašují, že se před podpisem rozhodčí doložky seznámily s Jednacím řádem Arbitrážního centra a tento považují za nedílnou součást této rozhodčí doložky.“²⁶¹

„Veškeré majetkové spory mezi stranami související s touto smlouvou, budou s vyloučením pravomoci obecných soudů řešeny v rozhodčím řízení v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., před jediným rozhodcem určeným na žádost žalující strany prezidentem Arbitrážního sdružení České republiky o.s., IČ 26988879 (dále jen „ASČR“). Žádost o určení rozhodce společně s žalobou se doručuje do ASČR na adresu sídla, uvedeného také na www.rozhodcidolozka.cz. Rozhodčí řízení se koná písemně bez ústního jednání, rozhodčí nález není třeba odůvodňovat a strany pověřují rozhodce k rozhodnutí sporu podle zásad spravedlnosti.

---

²⁶¹ Dostupné online z: <http://www.arbitrators.cz/arbitraz-pruvodce-rizenim.html>

Poplatek za rozhodčí řízení ve výši 3 % z hodnoty předmětu sporu, vždy však nejméně 5.000,- Kč, je povinna uhradit rozhodci při podání žaloby žalující strana a při podání vzájemné žaloby, jakož i námitky započtení, žalovaná strana. Doručování stranám v rozhodčím řízení provádí rozhodce nebo jím zmocněná osoba, přímo nebo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. ²⁶²

„V souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen jako „Zákon“), se účastníci této smlouvy zavazují, že veškeré z této smlouvy v budoucnu vzešlé majetkové spory budou řešit v rozhodčím řízení před jediným rozhodcem. Rozhodce bude určen jednatelem společnosti Arbitrážní centrum s.r.o., se sídlem Staré náměstí 17, 363 01 Ostrov, IČ 28032080 (dále jen „Arbitrážní centrum“), a to z řad advokátů či advokátních koncipientů zapsaných v seznamu advokátů či advokátních koncipientů vedených Českou advokátní komorou. Účastníci si ujednávají, že rozhodce je oprávněn jejich spory rozhodovat dle zásad spravedlnosti a rozhodčí řízení vést dle Pravidel pro rozhodčí řízení účinných od 1.4.2012, jejichž znění je obsaženo v notářském zápisu NZ 62/2012 ze dne 30.3.2012, který vyhotovila Mgr. Adéla Gabányiová, notářka se sídlem v Karlových Varech (dále jen „Pravidla“). Účastníci výslovně uvádějí, že se před podpisem této smlouvy s Pravidly seznámili, považují je za nedílnou součást této doložky a obdrželi po jednom jejich vyhotovení, čímž byla Pravidla k rozhodčí doložce přiložena ve smyslu § 19 odst. 4 Zákona. ²⁶³

„Smluvní strany se dohodly, že spory vznikající z této smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení podle pravidel pro rozhodčí řízení, které jsou přílohou této smlouvy (dále také jen "Pravidla"), rozhodcem určeným předsedou Brněnského arbitrážního centra, se sídlem Brno, Hostislavova 26, PSČ 641 00. Řízení bude probíhat pouze písemně na základě písemných podkladů předaných smluvními stranami, tj. bez ústního projednání věci. Smluvní strany prohlašují, že se před podpisem této smlouvy s Pravidly seznámily. Dle dohody smluvních stran jsou Pravidla nedílnou součástí této smlouvy. ²⁶⁴

---

²⁶² Dostupné online z: <http://www.rozhodcidolozka.cz/rozhodci-dolozky.php>

²⁶³ Dostupné online z: <http://www.arbitrazni-centrum.cz/rozhodci-dolozky>

²⁶⁴ Dostupné online z: <http://www.arbitraznicentrum.cz/vzory.php>

2. Rozhodčí doložka pověřující konkrétního rozhodce *ad hoc*

„Účastníci této Smlouvy se dohodli, že všechny spory, které vzniknou z právního vztahu podle této Smlouvy nebo v souvislosti s ní, budou projednány a závazně rozhodnuty s konečnou platností v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů v platném znění, v rozhodčím řízení jediným rozhodcem Robertem Krupou (dále jen „Rozhodce“) se sídlem Velká Hradební 2316/90, 400 01 Ústí nad Labem. Rozhodováno bude dle Jednacího a Poplatkového řádu Ústeckého rozhodčího centra (dále jen „Jednací dokumenty ÚRC“). Účastníci této Smlouvy prohlašují, že se před jejím podpisem seznámili s Jednacími dokumenty ÚRC a jsou srozuměni o právech a povinnostech plynoucích z obsahu Jednacích dokumentů ÚRC. Jednací dokumenty ÚRC jsou rovněž k dispozici na internetové adrese ÚRC <http://rozhodce.aspone.cz>.

Účastníci této Smlouvy vyjádřili souhlas s tím, že v případném rozhodčím řízení bude postupováno bez ústního jednání účastníků této smlouvy ve smyslu ustanovení § 19 odst. 3 zákona č. 216/1994 Sb. Strany tímto pověřují Rozhodce k vydání rozhodčího nálezu pouze na základě předložených listinných důkazů účastníky této Smlouvy. Účastníci této Smlouvy se dále dohodli, že nepožadují odůvodnění rozhodčího nálezu – není třeba ve smyslu ustanovení § 25 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb. Strany tímto pověřují Rozhodce k vydání rozhodčího nálezu pouze s jeho základními údaji, které jsou nutné pro pravomocné a soudně vykonatelné rozhodnutí. Strany pověřují Rozhodce k rozhodnutí podle zásad spravedlnosti.“²⁶⁵

3. Rozhodčí doložka pověřující stálý rozhodčí soud

„Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu.“²⁶⁶

---

²⁶⁵ Dostupné online z: <http://rozhodce.aspone.cz/kes-vrd.html>

²⁶⁶ Dostupné online z: <http://www.soud.cz/rozhodci-dolozka>

„Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu třemi rozhodci.“²⁶⁷

„Všechny spory, které vzniknou z této smlouvy anebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány s vyloučením pravomoci obecných soudů s konečnou platností v rozhodčím řízení u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze podle jeho Řádu on-line jediným rozhodcem určeným předsedou Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.“

Strany pro toto řízení volí tyto e-mailové adresy pro vedení řízení on-line:

.....
.....²⁶⁸

4. Alternativní rozhodčí doložka

„Všechny spory vznikající ze Smlouvy nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností buď Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v rozhodčím řízení podle jeho řádu třemi rozhodci nebo obecnými soudy České republiky. Strana, která první podá žalobu či jiným způsobem zahájí řízení, provádí volbu řešení sporu podle předchozí věty. Tato volba je pak závazná pro obě strany ve vztahu k danému sporu.“²⁶⁹

²⁶⁷ Dostupné online z: <http://www.soud.cz/rozhodci-dolozka>

²⁶⁸ Dostupné online z: <http://www.soud.cz/rozhodci-dolozka>

²⁶⁹ Podmínky ke Korporátním kreditním kartám Komerční banky, a.s. Dostupné online z: http://www.kb.cz/cs/o-bance/dokumenty-ke-stazeni.shtml?wt_mc=zapati.Dokumenty